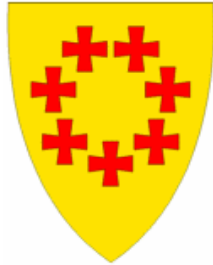

Overhalla kommune

- positiv, frisk og framsynt

Økonomiplan 2008 - 2011

Vedtatt i Kommunestyret 26.6.07

INNHOLDSFORTEGNELSE:

1.INNLEDNING	3
1.1. Forord.....	3
2.ØKONOMISK STATUSBESKRIVELSE	3
2.1.Hovedinntektskilder.....	3
2.2. Kommunens langsiktige gjeld	4
2.3 Renteutviklingen.....	5
2.4 Status fond.....	5
3 KOSTRA/SAMMNELIGNING MELLOM KOMMUNER.....	6
3.1. Innledning.....	7
3.2. Befolknings sammensetning og behov.	7
3.3. Prioriteringer og netto driftsresultat.....	9
3.4. Inntektene.-.....	10
3.5. Kommunenes økonomiske situasjon.....	10
3.6. Grunnskole.....	11
3.7. Pleie og omsorg.....	14
4. KONSEKVENSJUSTERT BUDSJETTOVERSIKT.....	17
4.1 Generelt.....	17
4.2 Framskrivning løpende drift (2008 - 2011).....	17
5. HANDLINGSPROGRAM 2008 – 2011.....	20
5.1. Kommunen som lokalsamfunn.....	20
5.1.1. Etablering og utvikling (hovedmål 1).....	21
5.1.2. Begeistring, tilhørighet og mangfold (hovedmål 2).....	23
5.1.3.Høy miljøbevissthet (hovedmål 3).....	23
5.1.4. God folkehelse (hovedmål 4).....	23
5.2. Tjenestetilbudet.....	26
5.2.1. Barn og unge (hovedmål 5).....	26
5.3. Medarbeidere.....	30
5.3.1. Godt arbeidsmiljø.....	34
5.4. Økonomi.....	34
6.TILTAK/ENDRINGER I PERIODEN 2008 – 2011.....	35
7. NYE TILTAK.....	40

1. INNLEDNING

1.1. Forord

Rådmannen legger med dette fram forslag til økonomiplan for perioden 2008 - 2011 for Overhalla kommune.

Kommuneloven § 44 legger føringer for kommunale økonomiplaner.

I kommunene er det ulik praksis når det gjelder *behandlingstidspunkt* for økonomiplanen. Enkelte behandler økonomiplanen på vårparten, i etterkant av årsrapporten for året før. Andre tar økonomiplanen opp til behandling tidlig på høsten, i forkant av budsjettbehandlingen. I Overhalla har økonomiplanen tidligere år hovedsaklig vært behandlet *samtidig* med årsbudsjettet. Hensikten har vært å få fram bedre de langtidsvirkninger som neste års budsjett medfører, samt å få med de store svingninger som har vært i de frie hovedinntektskildene (skatt og rammetilskudd). En svakhet med å behandle økonomiplanen samtidig som årsbudsjettet er imidlertid at størst fokus blir på årsbudsjettet og at den langsiktige økonomiplanleggingen kommer i bakgrunnen. Kommunestyret ønsket at økonomiplanen for 2007 – 2010 og senere ble lagt frem til behandling på vårparten.

Økonomiplanen 2008 - 2011 blir en framskrivning av 2007-tallene. 2007-tallene er opprinnelige budsjett-tall. Framstillingen har en mindre detaljert inndeling enn årsbudsjettet. Det er lagt vekt på å få fram den økonomiske utviklingen i grove trekk, med angivelse av planlagte rammer for hovedområdene, nøkkeltall m.v.

2. ØKONOMISK STATUSBESKRIVELSE

2.1. Hovedinntektskilder

Kommunens hovedinntektskilder i driftsbudsjettet er som følger (tall i 1000 kr.):

	B-2007	B-2006	B-2005	Endring 07-06
Skatt inntekt og formue	55 685	52 555	50.554	3 130
Rammetilskudd	52 449	57 120	51.947	-4 671
Brukerbetaling, husleier, avgifter, salg etc.	27 022	26 278	24.795	744
Div. overføringer fra stat, fylke, kommuner	30 172	26 646	25.753	3 526
Eiendomsskatt	1 430	1 580	1.480	-150
Renteinntekter	1 955	1 660	500	295
Mottatte avdrag utlån	250	450	500	-200
Sum inntekter	168 963	166 289	155.529	2 674

På grunn av den vanskelige økonomiske situasjonen for Overhalla kommune ble de fleste brukerbetalingene økt for år 2007. Eksempelvis økte skolefritidsordning og kulturskole med 5 % og barnehageavgiften økte med 3,5 % i tråd med nye maksimalpriser vedtatt av Stortinget. Avgiften for avløp og vannavgiften forble uendret. Dette fordi det er krevd for mye i avgift på VAR-sektoren de siste årene og man kan nå tære av oppbygde fond.

En nedgang i de frie hovedinntektene vil måtte få utslag i reduksjoner i utgiftssiden i budsjettet. Folketallet og sammensetningen av folketallet har en direkte virkning i størrelsen på rammetilskuddet. Rammetilskuddet fra staten for 2007 fastsettes ut fra

folketallet pr. 01.01.07. Dette tallet var naturlig nok ukjent da budsjettet for 2007 ble vedtatt i desember 2006 (basert på folketallet pr. 01.01.06). I mars ble det klart at antall innbyggere i Overhalla fikk en gledelig økning med 12 personer fra januar 2006 til januar 2007. Overhalla er en av få namdalskommuner som har økning i folketallet siste året, det var også økning i 2005. Sammensetningen av folketallet i 2006 gjorde at forventet rammetilskudd ble kr 950.000 større enn budsjettet i 2007. Likevel oppnås bare en økning på kr 400 000 i forhold til budsjettet fordi skatteanslaget for 2007 er nedjustert.

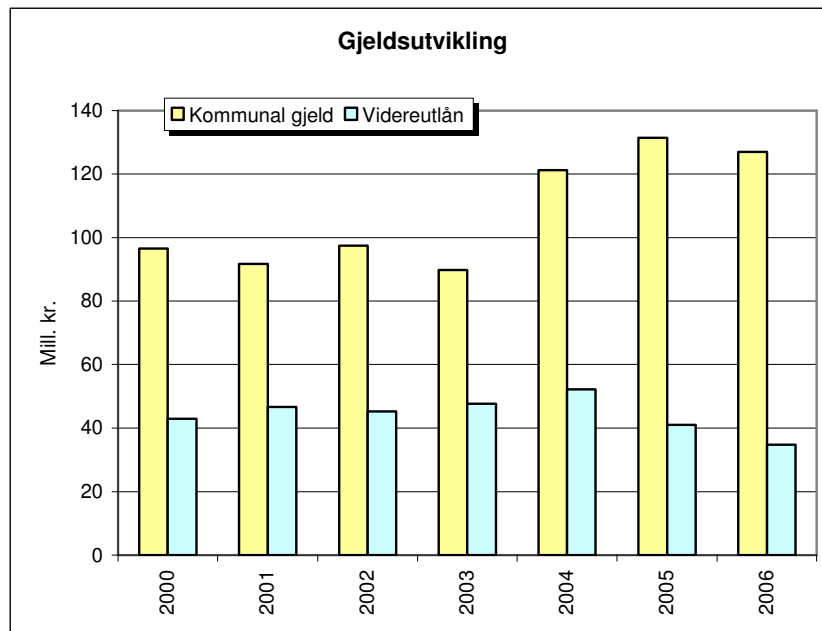
Selv om vi med kortsiktige tiltak fikk balanse i budsjettet for 2007, innebærer det store utgiftsnivået på ressurskrevende tjenester imidlertid at vi fra og med 2006 og videre vil ha et for høyt kostnadsnivå. Lave statlige støtteordninger dekker ikke kostnadene på tjenestene.

I tillegg til inntektskilder som rammetilskudd og skatt har kommunen mulighet til å bruke av (inntektsføre) tidligere oppsparte midler som ulike disposisjons-/driftsfond og eventuelt tidligere regnskapsoverskudd (tall i 1000 kr.). Dette har også vært nødvendig for å oppnå budsjettbalanse for budsjett 2007. Dette er kortsiktig og betyr at utgiftene overstiger inntektene.

	B-2007	B-2006	B-2005
Bruk av tidligere overskudd	-	-	-
Bruk av disposisjonsfond	2 243	1 796	3 467
Bruk av bundne fond	1 771	1 214	140
Sum bruk av avsatte midler	4014	3 010	3 607

2.2. Kommunens langsiktige gjeld

Utvikling i perioden 2000 – 2006 er som følger:

Fra 2005 til 2006 har den langsiktige gjelda i kommunen endret seg som følger:

	Regnskap 2006	Regnskap 2005	Sammenlignbare kommuner 2005 ¹	Landsgjennomsnitt 2005
Lånegjeld i kroner	161 666 000	172 336 000		
Herav videreutlån	34 694 000	40 957 000		
Herav kommunal gjeld	126 973 000	131 380 000		
Lånegjeld pr innbygger	34 259	37 612	32 263	24 654

Det har i år 2006 vært betalt ordinære avdrag på kr 8,1 mill kr, og 9,4 mill kr i ekstraordinære innbetalinger på avdrag. Ekstraordinære avdrag fra kundene på videreutlån utgjør 6,1 mill kr og 1,4 mill kr er salg av kommunale boliger. 0,5 er besparelse Skogmo renseanlegg og 0,5 er salg av den kommunale traktoren. Dette fører til at både den kommunale gjelden og gjeld på videreutlån går ned.

De rent kommunale lånene (fratrasket videreutlån av husbankmidler) økte kraftig frem til 2005. Denne økningen skyldes hovedsakelig utbyggingen av sykeheimen/helsesenteret, Laksvoll bokollektiv og ny avdeling ved Skage barnehage. En skal merke seg at deler av låneopptakene innenfor skole- og helsesektoren de senere årene dekkes via årlig kompensasjon fra staten (6-årsreformen, sykeheimsutbyggingen og omsorgsboliger). Det var en nedgang i lånegjelden i 2006 da investeringene var lave.

Overhalla kommune har likevel en stor lånegjeld og det bør framover i svært begrenset grad være snakk om opptak av nye lån som ikke i det alt vesentlige er selvfinansierende. Lånegjeld pr. innbygger pr 31.12.06 er kr 34 259.

Lånemassen ble i 2005 refinansiert for å redusere årlige avdrag. Kommuneloven setter minimum for hva en kommune kan betale i årlige avdrag. På bakgrunn av dette ble de årlige avdrag redusert med 2 mill kr for år 2005 og årene fremover.

Lån til videreutlån (husbankmidler) viser en nedadgående tendens siden år 2004.

2.3 Renteutviklingen

Ca 54 % av lånemassen til kommunen (eksklusiv videreutlån) er lån til flytende rente. 46 % er på fast rente med ulike forfall. Fastrentene varierer fra 2,94 % til 6,61 %. Flytende rente er p.t. 4,35 %. Forslaget til økonomiplanperioden er basert på en gjennomsnittlig flytende rente på 5,5 % fra 2008 til 2011. Med dagens sammensetning av flytende og fast rente vil 1 % renteøkning omtrent tilsvare en utgiftsøkning på rente på kr 600 000. Denne oversikten viser rente- og avdragsiden hvor vedtatte prosjekter er inkludert:

	Regnskap		Budsjett				
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Rente	4 282	4 579	6 175	6 340	6 077	5 813	5 546
Avdrag	4 259	5 034	5 089	5 704	5 704	5 777	5 777
Sum	8 541	9 613	11 264	12 044	11 781	11 590	11 323

2.4 Status fond

Bundne driftsfond er stabilt. På de såkalte selvkostområder - som skal finansiere seg selv – måtte det i 2006 tas av fond, mens det på avløp ble avsatt til fond. Ubundne kapitalfond har økt med kr 600 000. Dette skyldes avsatte midler til nærmiljøtiltak Skage barnehage og avsatte midler til ekstra avdrag formidlingslån kr 256 000.

Pr. 31.12. (1000):	2002	2003	2004	2005	2006
1. Bundne driftsfond	4.427	5.080	6.052	7.073	7.074
Herav:					
• Vannfond		1.859	2.513	2.794	2.370

¹ SSB Kostra. Dette er kommuner som SSB mener er sammenlignbare med Overhalla. I Nord-Trøndelag er dette bl.a. Leksvik og Vikna

Økonomiplan 2008 – 2011 for Overhalla kommune

• Avløpsfond	621	1.129	1.702	1.950
2. Ubundne kapitalfond	2.655	2.524	2.866	3.673
Herav:				
• Kap.fondet t.o.m. 1992	295	15	0	0
• Brufondet t.o.m. 1992	973	973	973	973
3. Bundne kapitalfond	125	75	75	75
4. Disposisjonsfond	7.628	7.783	9.320	5.803
Herav:				
• Brufondet etter 1992	419	419	419	419
• Eiendomsskattefondet	797	833	1.937	288
• Klage eiendomsskatt	680	130	130	130
SUM FONDSMIDLER	14.835	15.462	18.313	16.624

Disposisjonsfond har minsket 0,8 mill kr, og har falt med 4,2 mill kr i løpet av de to siste årene. Det er verdt å merke seg at det for budsjett 2007 er vedtatt brukt 2,7 mill kr av disposisjonsfond. 0,5 mill ble vedtatt brukt til innkjøp av lærebøker i forbindelse med Kunnskapsløftet, 0,5 mill kr går til egenkapitalinnskudd KLP og 1,5 mill kr for å saldere budsjettet

I sum er det vedtatt brukt 3,1 mill kr av fond i økonomiplanperioden, mens saldoen pr i dag er 5 mill kr.

Det vil derfor i rådmannens forslag til disponering av overskuddet bli foreslått at deler av overskuddet på kr 4,2 mill kr overføres tilbake til disposisjonsfond for å dekke vedtatte avsetninger. Om bruken av overskuddet vises det ellers til saksfremstilling om regnskap 2006 som er til behandling parallelt med økonomiplanen.

3. KOSTRA/SAMMENLIGNING MELLOM KOMMUNER

3.1. Innledning

KOSTRA (KOMmune-STat-RApportering) er et nasjonalt informasjonssystem som gir styringsinformasjon om kommunal virksomhet. Informasjonen om kommunale tjenester og bruk av ressurser på ulike tjenestoområder blir registrert og sammenstilt for å gi relevant informasjon til beslutningstakere både nasjonalt og lokalt. Informasjonen skal gi bedre grunnlag for analyse, planlegging og styring, og herunder gi grunnlag for å vurdere om nasjonale mål oppnås. I nøkkeltallene sammenstilles data som rapporteres direkte fra kommunene til SSB og tall hentet fra nasjonale registre utenfor SSB.

KOSTRA gir ikke entydige svar – men er et grunnlag for videre analyse. KOSTRA gir heller ikke entydige svar på kvalitet på tjenestene. For første gang presenteres imidlertid kvalitetsindikatorer for KOSTRA-tall fra 2006. Disse kan gi indikasjoner på kvalitet på tjenestene.

Overhalla kommune har tidligere ikke brukt disse KOSTRA-tallene aktivt i vår prioriteringer. Vi har nå som mål å bruke disse dataene i planlegging og prioritering av aktiviteter.

SSB har gruppert landets kommuner etter kriterier som folkemengde og økonomiske rammebetingelser. Overhalla kommune er plassert i gruppe 2: *Små kommuner med middels bundne kostnader per innbygger, middels frie disponible inntekter.*

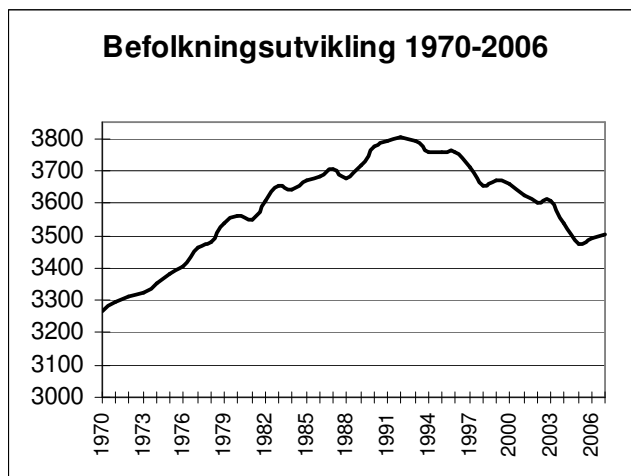
Andre kommuner fra Nord-Trøndelag som er plassert i denne gruppen er bl.a. Vikna (4 019 innbyggere), Frosta (2 461 innbyggere) og Leksvik (3 484 innbyggere). Vi har i den videre sammenligning valgt å sammenligne oss med Leksvik og Vikna fordi de har noenlunde samme innbyggertall. Det kan ligge en feilkilde i Leksvik sine tall fordi de har en annen arbeidsgiversats enn Overhalla i 2006, men forskjellen var bare 2,4 %.

3.2. Befolknings sammensetning og behov

Befolknings sammensetning har betydning for hvilke tjenester kommunen må produsere. Har en kommune et stort antall barn i barnehagealder, må kommunen bruke flere ressurser til dette enn en kommune med en lavere andel barn og samme prioritering.

3.2.1. Innbyggerne i Overhalla

Siden toppåret i 1992 (3 804 innbyggere) har befolkningen i Overhalla kommune sunket årlig, og Overhalla var den kommunen med over 3 000 innbyggere som falt mest prosentvis i folketall i 2004 på landsbasis². År 2005 ble et vendepunkt hvor folketallet økte med 17 innbyggere. Det er gledelig å registrere at veksten fortsetter også i 2006, nå med økning på 12 innbyggere. Overhalla er en av få namdalskommuner som har økning i folketallet siste året. Det ble født 35 barn og det var både fødselsoverskudd og netto innflytting i kommunen.

² Kommunal rapport 3. mars 2005

SSB lager prognoser for befolkningsutviklingen i landet og hver kommune. Denne prognosen viser et noe dystert bilde av befolkningsutviklingen frem til 2025, hvor folketallet anslås til 3 215 innbyggere. Prognosen bommer imidlertid allerede i 2006 hvor vi hadde 52 flere innbyggere enn SSB tippet vi villet få. Vi har derfor valgt å ikke legge vekt på den.

3.2.2. Alderssammensetning

Aldersfordelingen blant Overhallas innbyggere, avviker noe fra landsgjennomsnittet, Nord-Trøndelag og vår kommunegruppe 2.

	Overhalla	Gruppe 2	Vikna	Leksvik	Nord-Trøndelag	Landet
Andel 0 – 5 år	7,4	6,6	8,4	7,0	7,2	7,5
Andel 6 – 15 år	14,3	13,5	14,3	13,5	14,2	13,3
Andel 16 – 66 år	63,7	63,2	64,1	64,3	64,2	66,3
Andel 67 – 79	9,1	10,3	9,0	9,1	9,2	8,4
Andel 80 +	5,4	6,3	4,4	6,1	5,1	4,7
Sum	100	100	100	100	100	100

Som tabellen viser har Overhalla en høy andel barn i barnehagealder og skolealder enn de vi sammenligner oss med. Andel yrkesaktive er noenlunde den samme. Sett i forhold til kommunale tjenester er det i alderen 19 – 66 år det etterspørres minst tjenester. Andel over 67 år ligger vi omtrent på snittet til Nord-Trøndelag, mens vi ligger under Leksvik og høyere enn Vikna. Viser til punkt 3.6 som gir en prognose på elevtallsutviklingen i Overhalla i økonomiplanperioden.

Som en kuriositet kan vi også vise sammensetningen mellom kvinner og menn. Overhalla har en relativt høy andel menn, uansett hvem vi sammenligner oss med.

	Overhalla	Gruppe 2	Vikna	Leksvik	Nord-Trøndelag	Landet
Andel kvinner	48,8	49,8	50,1	50,2	50,0	50,3
Andel menn	51,2	50,2	49,9	49,8	50,0	49,7

3.2.3. Levekårsdata

Levekårsindeksen er en samleindeks og uttrykker den gjennomsnittlige verdien på sju indikatorer for levekårsproblemer. Desto høyere verdi, jo flere levekårsproblemer sammenlignet med andre kommuner.

Levekårsindeksen kan ikke tolkes som et direkte uttrykk for "hvor det er best å bo", men gir et bilde av viktige sider ved velferdssituasjonen i kommunen.

	Leve- kårs- indeks	Døde- lighet i alt	Lav fødsels- vekt	Andel arbeids- ledige	Andel sosial- hjelp	Uføre pr 1000 16-49 år	Barnev. pr. 1 000 0-17 år	Gr./hj.stø. pr. 1 000 0-15 år
Kommunen	5,7	779	15,1 %	2,0 %	4,0 %	32,7	16,3	48,9
Komm.grp.	5,4	758	11,1 %	2,4 %	3,5 %	39,8	41,5	37,0
Fylket	5,7	739	11,0 %	2,6 %	3,4 %	36,2	32,9	36,3
Landet	5,4	758	9,7 %	2,6 %	3,7 %	35,3	36,4	34,3

Overhalla ligger lavt på antall barnevernsbarn 0- 17 år, antall uføre i alderen 16- 49 år og antall barn i gruppen 0 – 15 år som mottar grunnstønad/hjelpestønad. Overhalla ligger høyt på antall sosialhjelpsmotakere og lav fødselsvekt.

3.2.4. Andre trekk ved innbygersammensetningen

	Overhalla	Gruppe	Vikna	Leksvik	Nord-	Landet
--	-----------	--------	-------	---------	-------	--------

		2			Trøndelag	
Andel skilte og separerte 16 – 66 år	7,8	9,4	10,9	10,1	10,1	11,4
Andel enslige innbyggere 80 år og over	54,5	68,2	71,6	59,2	66,9	67,7
Andel av befolkningen som bor i tettsteder	26,9	42,7	65,5	52,0	55,7	77,2

Andel skilte og separerte er lavt i Overhalla. Det samme er andel enslige over 80 år. Enslige eldre antas å ha større behov for pleie- og omsorgstjenester enn par. På motsatt side bor lite av befolkningen i Overhalla i tettsteder. Kommuner med mange personer i tettsteder vil ha større mulighet til kostnadseffektiv drift.

3.3. Prioriteringer og netto driftsresultat

Prioriteringer angir hvordan kommunene fordeler sine frie inntekter (definert som skatt på inntekt og formue, og rammetilskudd fra Staten). De frie inntektene kan disponeres uten andre bindinger enn gjeldende lover og forskrifter. Bruk av de frie inntektene fremkommer gjennom regnskapsbegrepet "netto driftsutgifter". Storparten av de frie inntektene går til de store og kostnadskrevende tjenestene.

Netto driftsutgifter på de enkelte områder blir tolket som de politiske prioriteringer den enkelte kommune gjør.

	Overhalla	Gruppe 2	Vikna	Leksvik	Nord-Trøndelag	Landet
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter	0,9	4,0	5,0	-	5,5	4,2
Netto driftsutgifter i % av totale netto driftsutgifter:						
Administrasjon, fellesutgifter	9,9	11,7	9,4	-	10,8	8,8
Barnehage	2,4	2,1	1,7	-	1,5	2,3
Grunnskole	34,5	31,2	32,1	-	32,9	30,7
Kommunehelse	4,7	4,7	5,0	-	4,2	4,2
Pleie og omsorg	36,1	36,9	36,0	-	34,6	33,7
Sosialtjeneste	2,5	3,5	3,5	-	4,3	5,9
Barnevern	1,5	2,3	2,4	-	2,6	3,5
Vann/avløp/renovasjon	-1,0	-0,7	-0,1	-	0,0	-0,7
Fysisk planlegging, kulturminne, natur	0,8	1,0	0,7	-	0,8	1,1
Kultur	2,7	3,0	2,5	-	3,0	3,8
Kirke	1,2	1,8	1,3	-	1,4	1,4
Samferdsel	2,7	2,3	3,3	-	2,2	1,8
Bolig	-0,5	-0,4	0,0	-	-0,5	0,1
Næring	1,3	-1,2	1,2	-	0,3	-0,5
Brann- og ulykkesvern	1,3	1,6	1,0	-	1,7	1,5

Som tidligere kapittel viser har Overhalla en forholdsvis større del av befolkningen i alderen 0 – 16 år. Det er derfor som forventet at Overhalla brukere mer på barnehage og skole enn de vi sammenligner oss med. Overhalla ligger også i øvre sjikt på utgifter til pleie- og omsorgstjenester. Dette kan ha sammenheng med ressurskrevende brukere. Overhalla ligger lavt på utgifter til sosialhjelp og barnevern.

3.4. Inntektene

Kommunesektoren får sine inntekter fra Staten, i form av rammetilskudd og øremerkede tilskudd, og fra befolkningen, i form av skatt på inntekt og formue og avgifter/gebyrer. Vi har valgt å vise de ulike inntektene som prosentandeler av totale brutto driftsinntekter.

	Overhalla	Gruppe 2	Vikna	Leksvik	Nord-Trøndelag	Landet
Skatt på inntekt og formue	29,4	31,5	29,2	-	31,3	43,4
Statlig rammeoverføring	33,9	33,3	38,2	-	34,4	23,9
Eiendomsskatt	0,8	2,0	1,4	-	1,8	2,1
Konsesjonskraftinntekter	0,2	1,0	0,0	-	0,4	0,2
Salgs- og leieinntekter	15,3	14,0	13,4	-	14,0	13,5
Andre driftsinntekter	20,4	18,2	17,7	-	18,1	16,9
Frie inntekter i kr pr innbygger	32 468	33 897	32 485	-	30 382	29 488

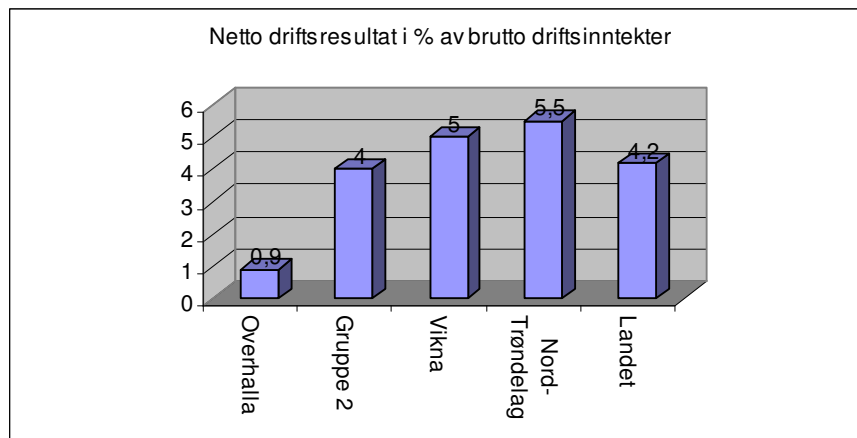
Overhalla har lavere skatteinntekter enn både Nord-Trøndelag og landet totalt, slik at vi får delvis kompensert dette gjennom rammeoverføringer i inntektsutjevningen. Vi ligger høyest i salgs- og leieinntekter og er også høyest på andre driftsinntekter (eksempelvis: Refusjoner fra Stat og fylkeskommune og kommuner, statstilskudd barnehage).

3.5. Kommunenes økonomiske situasjon

3.5.1. Netto driftsresultat Overhalla kommune og snittene

Netto driftsresultat kan benyttes til finansiering av investeringer eller avsettes til senere bruk, og er dermed et uttrykk for kommunenes økonomiske handlefrihet. Lånegjelden har også betydning for handlingsrommet, fordi renter og avdrag må finansieres av driftsinntektene.

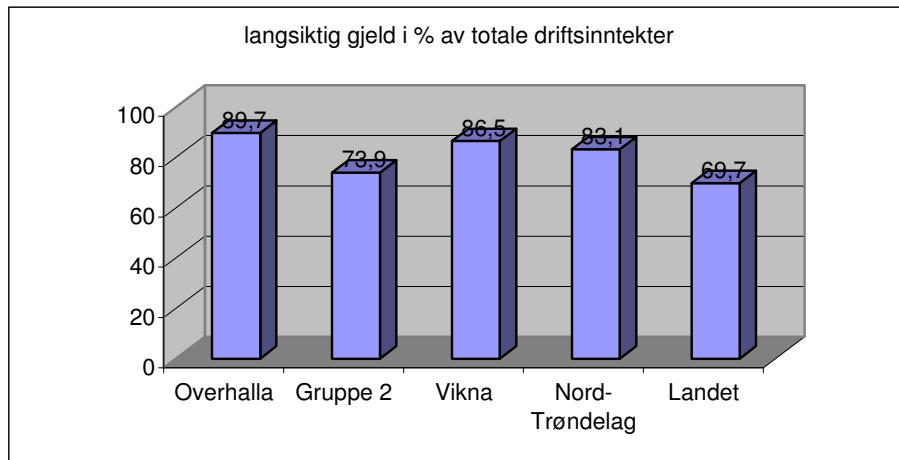
Fylkesmannen anbefaler at netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene skal være 3 %, for å ha nødvendig buffer i driften. For 2006 var Overhalla langt unna dette målet, med et resultat på 0,9 %. Overhalla hadde nest dårligste driftsresultat i prosent av driftsinntektene blant alle kommunene i Nord-Trøndelag.

Til tross for et overskudd på 4.2 mill kr i 2006 var netto driftsresultat langt dårligere enn alle vi sammenligner oss med og langt under kravet på 3 %. Netto driftsresultat tar ikke hensyn til overføringer til/fra fond, noe som var årsaken til overskuddet i Overhalla.

3.5.2. Langsiktig gjeld Overhalla kommune og snittene

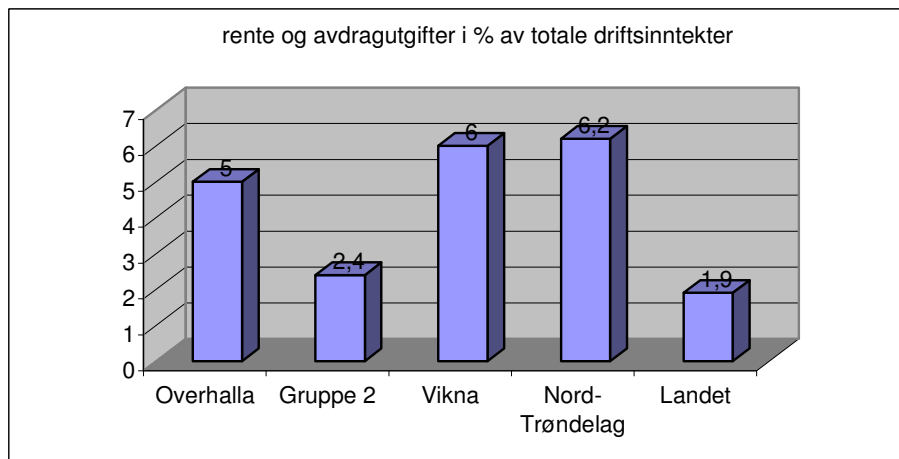
Ordinære renter og avdrag på lån skal finansieres av driftsinntektene, og indikatoren viser langsiktig gjeldsbelastning i forhold til disse. Langsiktige lån har lengre løpetid enn ett år.

som tabellen viser har Overhalla stor gjeld og langsiktig gjeld utgjør 89,7 % av de totale driftsinntektene. Det er det høyeste nivået av alle vi sammenligner oss med. Det fører i neste omgang til at forholdsvis mye av de frie inntektene må brukes til å betjene renter og avdrag.

3.5.3. Rente- og avdragsutgifter Overhalla kommune og snittene

Rente av avdrag føres i driftsregnskapet og er derfor en kostnad som forbruker den totale "kaken" kommunen har til fordeling mellom de ulike ansvarsområdene.

Som tabellen viser brukes 5 % av de totale driftsinntektene i Overhalla til å betale renter og avdrag på lån. Grunnen til at vi ikke er enda høyere er at vi i regnskapet for 2005 gjorde en beregning på minste lovlige avdrag og gjorde en refinansiering på lånene for å betale mindre i årlige avdrag.

3.6. Grunnskole

Grunnskolen hadde som vi så tidligere mange brukere i alderen 6- 15 år. Overhalla ligger høyt både i forhold til vår sammenligningsgruppe, Nord-Trøndelag og over landsgjennomsnittet.

Overhalla bruker 34,5 % av netto driftsutgifter på dette tjenesteområdet. Grunnskole omfatter områdene grunnskoleundervisning, skolefritidsordning, lokaler og skyss.

En nasjonal prognose fra SSB viser at antall barn og unge vil synke i årene fremover. Dette vises også i en lokal prognose i elevtallsutvikling av rådgiver oppvekst:

- **Fremskriving av elevtall for kommune og skoler**

Fra skoleåret 2006/2007 til skoleåret 2007/2008 reduseres elevtallet med 9 elever. Elevtallsutviklingen vil få konsekvenser for tildeling av ressurser og tilskudd fra staten i årene som kommer. For perioden 2007/2008 til 2011/2013 viser våre prognoser at elevtallet i grunnskolen vil bli redusert med 32 elever. **Hvis prognosene slår til, vil elevtallet i Overhalla være redusert med 82 elever fra 2003 til 2012.** Dette er en økt reduksjon på 13 elever sammenlignet med tilsvarende prognose for ett år siden

Hunn skole har en markert nedgang i prognoseperioden, noe som i hovedsak skyldes få fødsler i 2006 i Hunn skolekrets. Det motsatte skjer i Ranem krets. **Obus** vil i løpet av perioden få en økning på 9 elever, etter betydelig nedgang de siste årene. **Øysletta skole** har en økning på 5 elever skoleåret 2007/2008 sammenlignet med prognosen for ett år siden, noe som skyldes tilflytting. For prognoseperioden er laveste tall 40 elever mot stipulert 31 for ett år siden.

Framskriving av elevtall (09.05.07) for kommune og barneskoler:

2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
484	476	470	466	466	448
+ / - fra 2007/08 →	- 8	- 14	- 18	- 18	- 36
Hunn skole					
165	160	157	152	154	138
+ / - fra 2007/08 →	- 5	- 8	- 13	- 11	- 27
Overhalla barne- og ungdomsskole - barneskoleledelen					
123	124	127	122	125	131
+ / - fra 2007/08 →	+ 1	+ 4	- 1	+ 2	+ 9
Overhalla barne- og ungdomsskole - ungdomsskoleledelen					
148	145	143	150	146	139
+ / - fra 2007/08 →	- 3	- 5	+ 2	- 2	- 9
Øysletta skole					
48	47	43	42	41	40
+ / - fra 2007/08 →	- 1	- 5	- 6	- 7	- 8

Nedgangen fordeler seg over mange årskull, og det er derfor vanskelig å beregne særlig nedgang i behovet for ansatte. Slik situasjonen er i dag, oppleves voksentettheten for lav i skolene, ut fra de krav og forventninger som stilles til en moderne skole – og ikke minst hvis det skal være mulig å gjennomføre intensjonene i "Kunnskapsløftet" (nye læreplaner). For Hunn skole kan det i slutten av planperioden bli en effekt m h t behov for ansatte, fordi reduksjonen i elevtall ser ut til å kunne bli 16 fra skoleåret 2011/12 til skoleåret 2012/13. Denne effekten vil kunne utgjøre 24 rammetimer siste året i neste økonomiplanperiode (2009 – 2012). Fødselskullene fra 2007 i Hunn krets vil være avgjørende for utviklingen fra 2012.

3.6.1. Dekningsgrader Overhalla og sammenlikningsgrunnlaget

	Overhalla	Gruppe 2	Vikna	Leksvik	Nord-Trøndelag	Landet
Elever pr kommunal skole	165	117	288	234	168	203

Andel elever spes.und i %	4,3	7,4	10,4	8,3	5,1	5,9
Andel elever i grunnskolen som får skoleskyss	19,2	45,8	30,8	30,9	39,4	22,0
Antall elever pr datamaskin *	2,7	4,0	6,1	7,1	5,0	4,7
Andel innb 6-9 år i sfo	51,9	35,4	36,8	39,4	41,1	55,5
Andel ansatt med fagutdanning *	51	42	26	33	43	33

* angir at dette er en såkalt kvalitetsindikator som SSB for første gang publiserer for rapporteringsåret 2006. SSB presiserer at dette er forslag som vil bli forbedret og komplettert i årene fremover. Indikatorene kan imidlertid gi en pekepinn på kvalitet på tjenestene.

Overhalla har få elever pr skole sammenlignet med Vikna og Leksvik. Dette fører til en dyrere skole. På motsatt side har Overhalla få elever som får spesialundervisning og skoleskyss. De tre neste dekningsgradene "antall elever pr datamaskin", andel barn på sfo" og "andel ansatte med fagutdanning" er alle positive for Overhalla, men fører også til mer kostnader for kommunen.

3.6.2. Produktivitet / enhetskostnader

	Overhalla	Gruppe 2	Vikna	Leksvik	Nord-Trøndelag	Landet
Korr brutto driftsutg til grunnskole, pr elev	77 180	79 881	68 346	-	70 240	68 082
Korr brutto driftsutg til grunnskoleundervisning, pr elev	62 138	65 236	56 112	-	57 040	55 949
Korr brutto driftsutg til skolelokaler og skyss pr elev	14 862	14 645	12 234	-	13 200	12 134
Lønnsutgifter grunnskole pr elev	61 937	63 556	58 697	-	56 276	53 880
Elever pr årsverk	9,1	8,8	9,5	9,4	10,5	10,8
Gj.sn gruppestørrelse, 1 – 7 årstrinn *	11,0	11,4	12,7	12,0	13,0	13,5
Gj.sn gruppestørrelse, 8 – 10 årstrinn *	13,1	12,7	12,2	11,8	14,8	15,2
Driftsutgifter til skoleskyss, pr kommunal bruker	7 154	4 900	61	-	4 720	6 216
Korr brutto driftsutgifter til sfo pr kommunal bruker	24 119	19 826	19 135	-	19 126	20 076
Korr brutto driftsutgifter til kulturskole pr kommunal bruker	6 748	10 164	13 412	-	9 178	10 890
Gjennomsnittlige grunnskolepoeng *	41,95	43,15	42,07	44,20	43,29	43,64

* angir at dette er en såkalt kvalitetsindikator som SSB for første gang publiserer for rapporteringsåret 2006. SSB presiserer at dette er forslag som vil bli forbedret og komplettert i årene fremover. Indikatorene kan imidlertid gi en pekepinn på kvalitet på tjenestene.

Overhalla kommune har høyere brutto driftsutgifter til grunnskole pr elev enn de fleste vi sammenligner oss med, men ligger litt lavere enn snittet i vår sammenligningsgruppe. Grunnskole vil her si summen av grunnskoleundervisning, skolelokaler og skoleskys.

Overhalla kommune har den laveste andelen elever pr årsverk, med unntak av Vikna. Blant kommunene varierer dette nøkkeltallet mellom 8,8 elever pr årsverk i Vikna og 10, 8 som er landsgjennomsnittet. Overhalla ligger også høyt på driftsutgifter til skoleskys pr elev og til skolefritidsordning. På kulturskole ligger Overhalla lavt.

Gjennomsnittlige grunnskolepoeng:

Det er første året Kostra inneholder denne oversikten. Det gjennomsnittet av 11 avgangskarakterer fra grunnskolen som er brukt. I denne første oversikten ligger Overhalla noe lavere enn sammenlignbare kommuner og fylkes/landsgjennomsnittet. Forskjeller kan til en viss grad skyldes forskjellig karaktersetting fra skole til skole, men det er likevel viktig å følge med om dette er en tendens som fortsetter over flere år.

Her er eksamensstatistikk for **skoleåret 2005/2006**: Denne statistikken bygger på lik vurdering/ karaktersetting (6 er beste karakter)

	Overhalla	Namsos	Nærøy	Nord-Trøndelag	Hele landet
Avgangsprøve gjennomsnitt matematikk	3,3	3,2	2,8	3,1	3,1
Avgangsprøve gjennomsnitt matematikk jenter	3,9	3,3	2,5	3,2	3,1
Avgangsprøve gjennomsnitt matematikk gutter	2,7	3,0	3,0	3,0	3,1
Avgangsprøve gjennomsnitt engelsk	3,4	3,5	3,1	3,5	3,6
Avgangsprøve gjennomsnitt engelsk jenter	3,9	3,5	3,3	3,7	3,8
Avgangsprøve gjennomsnitt engelsk gutter	3,0	3,5	3,0	3,3	3,5

Det er grunn til å bekymring at gutter i får betydelig dårligere resultat enn jenter. Dette er en problemstilling vi må ta på alvor, og prøve å finne årsakene til.

3.7. Pleie og omsorg

KOSTRA definerer den største brukergruppen i pleie og omsorg som innbyggere over 67 år. Som tidligere er denne gruppen noenlunde likt med snittet i Nord-Trøndelag. Vi ligger lavere enn Leksvik, men høyere enn Vikna. Andel enslige over 80 år som bor hjemme var lavt noe som kunne tilsa lavere utgifter til hjemmesykepleie/hjemmehjelp. På motsatt side var andelen som bor nært tettsteder var lavt, noe som tilsier at mye tid må brukes til forflytning til grisgrendte strøk.

3.7.1. Dekningsgrader Overhalla og sammenlikningsgrunnlaget hjemmetjenester

	Overhalla	Gruppe 2	Vikna	Leksvik	Nord-Trøndelag	Landet
Andel mottakere av hj.tjenester under 67 år, i %	40,4	26,9	35,9	32,3	30,3	32,0
Andel mottakere av hj.tjenester over 80 år, i %	42,0	51,6	44,1	45,3	48,8	46,9
Andel mottakere som får både praktisk bistand og	38,9	40,8	40,0	39,8	40,2	38,8

hjemmesykepleie, i %						
----------------------	--	--	--	--	--	--

Overhalla har høy andel av mottakere av hjemmetjenester under 67 år, mange ressurskrevende brukere ligger dessuten her. Overhalla ligger også relativt lavt på mottakere over 80 år.

3.7.2. Produktivitet/enhetskostnader hjemmetjenester

	Overhalla	Gruppe 2	Vikna	Leksvik	Nord-Trøndelag	Landet
Korr brutto driftsutgifter pr hjemmehjelpsmottaker	90 751	125 964	143 864	-	133 426	142 949
Lønnsutgifter pr hjemmehjelpsmottaker	83 104	125 964	143 864	-	133 426	132 171

Tallene underbygger at det er få hjemmehjelpsmottakere i Overhalla sammenlignet med andre kommuner, dermed oppstår også lave drifts- og lønnsutgifter på området.

3.8. Dekningsgrader institusjon

	Overhalla	Gruppe 2	Vikna	Leksvik	Nord-Trøndelag	Landet
Andel beboere på institusjon under 67 år	10,0	4,9	9,5	-	5,7	5,1
Andel innbyggere 80 år og over beboere institusjon	41,2	44,8	44,4	68,4	38,7	44,5
Andel beboere på langtidsopphold	77,5	87,1	85,7	94,9	79,4	85,3
Andel beboere på korttidsopphold	22,5	13,1	14,3	5,1	20,6	14,9
Andel plasser i skjermet enhet for aldersdemente	15,8	21,8	19,0	17,9	19,2	21,2

I forhold til gruppe 2 og Vikna og Leksvik er relativt få av innbyggerne over 80 år på institusjon. En annen tendens er at få av ca 80 % av plassene brukes på langtidsopphold kontra 20 % på korttidsopphold.

3.8.1. Produktivitet/enhetskostnader institusjon

	Overhalla	Gruppe 2	Vikna	Leksvik	Nord-Trøndelag	Landet
Korr brutto driftsutgifter, pr kommunal plass	748 579	661 875	588 119	-	639 647	665 733
Korr brutto driftsutgifter, pleie i institusjon pr kommunal plass	703 816	637 441	532 310	-	608 690	632 754
Lønnsutgifter pr institusjonsplass	569 158	600 627	454 762	-	511 709	514 472

Overhalla ligger høyt på utgifter til institusjon med dem vi sammenligner oss med. Overhalla har ressurskrevende tjenester som gjør utslag. Kostnadene ved tjenesten drar opp gjennomsnittet med ca kr 50 000 pr institusjonsplass. Til tross for dette ligger vi høyt. Det er jo samtidig grunn til å tro at de andre kommunene har ressurskrevende brukere som påvirker tallet for dem.

4. KONSEKVENJUSTERT BUDSJETTOVERSIKT

4.1. Generelt

Den konsekvensjusterte budsjettoversikten skal angi utviklingen i den økonomiske handlefriheten (konsekvensene) dersom en viderefører "dagens aktivitet" og konsekvenser av allerede fattede politiske vedtak. Kommunelovens krav er som tidligere nevnt at det lages en realistisk oppstilling **over "sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver i planperioden"**. Hva som er *sannsynlige* inntekter og *forventede* utgifter må nødvendigvis baseres på bruk av skjønn, og munner ut i det vi kaller "konsekvensjustert budsjettoversikt". *Prioriterte oppgaver* handler derimot om politiske prioriteringer og bevilgninger til ulike formål, innenfor de forventede økonomiske rammene i perioden. Dette behandles i del 6 "Tiltak/endringer i perioden 2008-2011".

En sentral problemstilling i forbindelse med fremskrivning av utgiftssiden, er imidlertid å skille mellom hvilke tiltak/utgiftsøkninger som etter stor sannsynlighet må gjennomføres uansett, og hvilke tiltak/utgiftsøkninger som en i realiteten kan si ja eller nei til (politisk prioritering). Det kan også foreligge planer om tiltak som må gjennomføres uansett, men hvor *omfanget* (kostnadene) av tiltakene vil være gjenstand for politisk prioritering. Igjen må en bruke beste skjønn.

Hovedproblemet med å lage en oppstilling over sannsynlige inntekter og forventede utgifter, er som kjent at kommunens rammebetingelser er såpass lite stabile som en i en årrekke har erfart. Fra år til år er det til dels store endringer i bl.a.:

- merutgifter pga lønnsoppgjør (og lønn utgjør over 70 % av kommunens utgifter)
- innbyggernes behov for tjenester (helse/sosial, undervisning osv.)
- statlige tilskuddsordninger til ulike formål (bl.a. eldreomsorg, psykiatri, skolebygg, barnehager osv.)
- statlige lover og forskrifter som påvirker kommunens utgifter og inntekter
- omfordeling av oppgaver mellom forvaltningsnivåene
- innbyggertall og alderssammensetning
- skatteinntekter og rammetilskudd
- det generelle rentenivået
- prisnivå ulike varer og tjenester (bl.a. forsikringer, pensjonspremier, elkraft, osv.).

Dette er i stor grad forhold som vi har små muligheter til å påvirke, men som langt på vei bestemmer både hvilke økonomiske rammer vi må forholde oss til og hvilke tjenester vi må levere.

Ut i fra de sentrale problemstillingene ovenfor, er det klart at jo lenger ut i planperioden en kommer, desto mer usikre vil de fremskrevne økonomiske rammene være.

For vurderinger av tjenesteområdenes framtidige ressursbehov vises det til kommentarene i enhetenes forslag til tiltak i økonomiplanen og enhetsforslagene til budsjett 2007.

4.2. Framskrivning løpende drift (2008 - 2011)

Generelle forutsetninger og retningslinjer:

- Tallene i konsekvensjustert/endelig budsjettoversikt i økonomiplanperioden (2008-2011) angis i faste priser (2007-nivå). Det betyr at alle endringer i perioden angir *volum-/realendringer*. Unntatt er renter og avdrag, der vi pga usikkerhet om rentenivået

benytter nominelle beløp (dvs reduserer ikke verdien av beløpene i h.h.t. forventet prisstigning).

- Rente- og avdragsutgifter er beregnet for eksisterende/vedtatt lånegjeld t.o.m. 2007 (konsekvensjustert budsjett)
- Folketallet var pr. 31.12.06 på 3 505 innbyggere. Det var i 2005 en økning på 17 innbyggere. Den gledelige økningen fortsatte da folketallet økte med nye 12 innbyggere. Det er hittil i år ikke offentliggjort folketallsendringer for 2007, dette gir imidlertid håp om at folketallet kan stabilisere seg og kanskje øke igjen for år 2007. Folketallsutviklingen videre (befolkningsmengde og ikke minst *sammensetningen av befolkningen*) vil ha stor betydning.

Alt i alt tyder dermed mye på at 2007 og 2008 også blir svært stramme budsjettår.

Videre er det i konsekvensjustert budsjettoversikt lagt inn endringer som en antar vil komme, bl.a. engangsutgifter som går ut, helårsvirkninger av iverksatte tiltak, konsekvenser av lovpålagte og andre forhold. De viktigste forutsetninger/korrigeringer som er lagt inn før rammene framkommer er:

Interkommunale ordninger

Overhalla kommune er vertskommune for en interkommunal ordning: MNR Landbruk. Overhalla kommune deltar i flere interkommunale ordninger med slik andel:

Tekst:	Vertskommune:	Budsjett 2006:	Budsjett 2007:
KomRev, KomSek	Steinkjer	530 000	543 000
Ped.psyk tjeneste (PPT)	Namsos	791 000	815 000
Midtre Namdal avfallsselskap (MNA)	Overhalla	2 900 000	3 100 000
Skjenkekontroll i Namdal	Namsos	54 000	56 000
Legevaktsamarbeid i Namdal (LINA)	Namsos	171 000	211 000
110-vaktsentral for N-T	Namsos	240 000	100 000
MNR-samarbeid:			
Prosjektleder	Namsos	50 000	0
Skatteoppkrever MNR	Namsos	520 000	506 000
Kommuneoverlege MNR	Namsos	225 000	228 000
Legevaktsarbeid MNR	Namsos	168 000	162 000
MNR Landbruk	Overhalla/Namdalseid	1 600 605	1 586 000
Utviklingsavdelingen	Namsos	388 000	404 000
Barnevern MNR	Namsos	2 127 000	2 165 000
Drift økonomisystem	Namsos	154 000	158 000
Drift profil (h/s-system)	Namsos	66 000	66 000

Det er forutsatt at samarbeidsordningene ikke har høyere utgiftsvekst enn kommunene for øvrig.

Statstilskudd mv.:

- Rammetilskudd og skatt. Regjeringen la frem sin kommuneproposisjon mai 07. Veksten i frie inntekter på landsbasis blir på mellom 1,5 og 1,75 mrd kr. Proposisjonen gir ikke et klart svar på hva Overhalla kommune kan forvente i rammetilskudd og skatt i år 2008, fordi endelig fordeling mellom kommune og fylkeskommune enda ikke er kjent. Vi har basert våre tall fra anslag fra KS. Dette gir en økning i rammetilskudd og skatt på 1,7 mill kr i forhold til siste kjente tall. Det er ikke beregnet en vekst på rammetilskudd og skatt videre i perioden. Det er knyttet usikkerhet til inntektsveksten. Viktige forhold som kan påvirke inntektsveksten er:
 - Vekst i frie inntekter

- Skatteinngangen i Norge i 2007 og senere
- Øremerkinger, bl.a. barnehager og psykiatri. Det legges opp til at øremerkinger forsvinner fra 2008/2009
- Øremerkede ordninger. Investeringskompensasjon skole er et årlig tilskudd kommunene får på bakgrunn av investeringer i skolebygg for 6-åringer. I tillegg er det lagt inn rentekompensasjon for utbedring og utbygging av skolebygg innenfor en ramme innvilget i 2002. Lånerammen var satt til 11,4 mill kr for Overhalla kommune, kommunen har ubenyttet 3,4 mill kr av sin ramme. En kompensasjon på kr 450 000 settes årlig i økonomiplanperioden pga økende rentenivå og planlagte investeringer.

Omorganisering helse/sosial

I løpet av 2007 blir helse/sosial omorganisert. Tallene i økonomiplanperioden er omfordelt i forhold til omorganiseringen.

Se den konsekvensjusterte budsjettoversikten under for fremskrevne tall og for beregnede disponible rammer for 2008-2011. Som vi ser av konsekvensjusteringen fører en videreføring av dagens aktivitet til at utgiftene overstiger inntektene i alle årene i økonomiplanperioden. Dog med en bedring mot slutten av perioden.

Budsjettår	Opprinnelig	Økonomiplanperioden				
	B-2007	2008	2009	2010	2011	
Forutsetninger (budsjettskjema 1A):						
Skatt på inntekt og formue	-55 685 000	-56 113 000	-56 113 000	-56 113 000	-56 113 000	
Ordinært rammetilskudd	-52 449 000	-53 769 000	-52 769 000	-52 769 000	-52 769 000	
Skatt på eiendom	-1 430 000	-1 430 000	-1 430 000	-1 430 000	-1 430 000	
Andre direkte eller indirekte skatter	-340 000	-453 000	-453 000	-453 000	-453 000	
Andre generelle statstilskudd	-3 269 000	-1 990 000	-990 000	-990 000	-990 000	
SUM FRIE DISPONIBLE INNTEKTER	-113 173 000	-113 755 000	-111 755 000	-111 755 000	-111 755 000	
Renteinntekter og utbytte	-755 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	6 320 000	6 340 450	6 077 000	5 813 000	5 546 000	
Avdrag på innlån til egne formål	5 450 000	5 704 177	5 704 000	5 777 000	5 777 000	
FINANSUTGIFTER NETTO	11 015 000	11 044 627	10 781 000	10 590 000	10 323 000	
Bruk av ubundne avsetninger	-1 542 923					
AVSETNINGER NETTO	-1 542 923	0	0	0	0	
TIL FORDELING DRIFT	-103 700 923	-102 710 373	-100 974 000	-101 165 000	-101 432 000	
For delt sli k (budsjettskjema 1B):						
Enheter:						
0100 Styrings-/kontrollorganer	1 538 973	1 538 973	1 538 973	1 538 973	1 538 973	
1000 Rådmannen	8 289 114	8 289 114	8 289 114	8 289 114	8 289 114	
1200 IKT	1 234 393	1 234 393	1 234 393	1 234 393	1 234 393	
1300 Personal	328 527	328 527	328 527	328 527	328 527	
2000 OBUS	17 080 162	16 557 162	16 557 162	16 557 162	16 557 162	
2010 Hunn skole	8 562 388	8 562 388	8 562 388	8 562 388	8 562 388	
2020 Øysletta skole	3 037 570	3 037 570	3 037 570	3 037 570	3 037 570	
2200 Ranemsletta barnehage	445 551	445 551	445 551	445 551	445 551	
2210 Skage barnehage	1 090 505	1 090 505	1 090 505	1 090 505	1 090 505	
2900 Rådgiver oppvekst	916 790	916 790	916 790	916 790	916 790	
3000 Helsesøster	1 783 120					
3100 Fysioterapeut	1 287 984					
3200 Sosialkontor	2 735 164					
3300 Ranem sone	27 848 283	16 551 443	14 751 443	14 751 443	14 751 443	
3400 Skage sone	7 381 543	11 954 148	11 954 148	11 954 148	11 954 148	
3500 Helse og familie		12 530 503	12 530 503	12 530 503	12 530 503	
3900 Rådgiver helse	5 673 458	5 673 458	5 673 458	5 673 458	5 673 458	
5000 Kultursjefen	2 711 025	2 711 025	2 711 025	2 711 025	2 711 025	
5100 Biblioteket	739 385	739 385	739 385	739 385	739 385	
5200 Ungdomssklubben	572 664	512 664	512 664	512 664	512 664	
6000 Teknisk sjef	2 996 596	2 996 596	2 996 596	2 996 596	2 996 596	
6030 Kommunal bygningsmasse	10 103 936	10 303 936	10 303 936	10 303 936	10 303 936	
6040 Samferdsel	2 845 047	2 845 047	2 845 047	2 845 047	2 845 047	
6400 Landbruk	1 687 034	1 687 034	1 687 034	1 687 034	1 687 034	
6500 Næringsutvikling	732 000	732 000	732 000	732 000	732 000	
Korr fordeling av internjenester	-1 530 000	-1 530 000	-1 530 000	-1 530 000	-1 530 000	
Korr kalk kap.kostnader 1.8	-6 390 290	-6 390 290	-6 390 290	-6 390 290	-6 390 290	
Sum driftsrammer enhetene	103 700 922	103 317 922	101 517 922	101 517 922	101 517 922	
Over-/underskudd	-	607 549	543 922	352 922	85 922	

Merk at negative tall her betyr overskudd og positive tall betyr underskudd.

Tabellen angir utviklingen i den økonomiske handlefriheten (konsekvensene) dersom en viderefører "dagens aktivitet" og konsekvenser av allerede fattede politiske vedtak. Konsekvenser ved tiltak OBUS, Ranemsletta barnehage etc., er ikke tatt med i oversikten. Dersom disse ble tatt med ville budsjettene i perioden vist et underskudd på 11,3 mill kr. Viser til kapittel 7 hvor foreslåtte tiltak og inndekninger er kommentert.

5. HANDLINGSPROGRAM 2008 – 2011

Rådmannen presenterte 24.4.07 sitt forslag til kommuneplan for Overhalla 2007 – 2019. Kommuneplanen skal i følge Plan- og bygningsloven samordne den fysiske, økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling innenfor sine områder. Kommuneplanen legger sentrale føringer for den langsiktige (12-årsperspektiv) utviklingen av Overhalla-samfunnet generelt, og Overhalla kommune som tjenesteyter og samfunnsaktør spesielt.

I denne kommuneplanen fokuseres det på 4 områder som er de viktigste områdene for kommunens virksomhet. Det er **Lokalsamfunn**, **Brukere**, **Medarbeidere** og **Økonomi**. Under disse fokusområdene er det til sammen 8 hovedmål (fra 1 til 4 hovedmål pr fokusområde). Under hvert hovedmål er det listet opp fra 2 til 5 delmål. Utformingen av kommuneplanen er basert på at disse hoved- og delmålene skal detaljeres i handlingsprogram/økonomiplan og virksomhetsplaner. Oppnådde resultater skal følges opp kontinuerlig ved utarbeiding og bruk av bl.a. indikatorer i styringskort (del av balansert målstyring) for kommunen og de enkelte enheter.

Vi gjør oppmerksom på at arbeidet med balansert styring er i startgropen og fremstår pr i dag ikke som et fullstendig system. I denne økonomiplanen prøver vi derfor å vise rammeverket for videre arbeid og prosess. For senere år vil det være flere måleindikatorer, mer om ambisjonsnivå og flere tiltak for å nå målene.

5.1. Kommunen som lokalsamfunn

Fokusområdet LOKALSAMFUNN skal sikre oppmerksomheten om kommunen som samfunnsaktør og pådriver for en god og bærekraftig utvikling av lokalsamfunnet. Kommuneplanen har definert tre hovedmål under dette fokusområdet.

	Hovedmål	Delmål
Lokalsamfunn	1. Overhalla preges av etableringslyst og spennende arbeidsplasser hvor samarbeid og utvikling vektlegges.	1.1. Kommunen er en god tilrettelegger og utviklingspartner for bedrifter, etablerere, lag og organisasjoner og enkeltpersoner i lokalmiljøet.
		1.2. Overhalla har en infrastruktur og arealer som legger godt til rette for næringsutvikling og bosetting.
	2. I Overhalla skaper man stadig begeistring, tilhørighet og mangfold.	2.1. Det skapes verdifulle opplevelser for både lokalbefolkning og tilreisende.
		2.2. Innbyggerne har kunnskap om og er stolte av Overhallas historie.
		2.3. Kommunen er en sentral informasjonsformidler og kontaktskaper mellom ulike aktører i Overhalla-samfunnet.
		2.4. Overhalla er et romslig og inkluderende samfunn.
	3. Flotte naturressurser og nærmiljø utnyttes med høy miljøbevissthet.	3.1. Innbyggerne har god kunnskap om og glede av naturen gjennom aktiv bruk og god tilgjengelighet.
		3.2. Naturressursene gir grunnlag for betydelig sysselsetting og verdiskaping.
		3.3. Inngrepsfrie områder og naturens produksjonsevne og artsrikdom bevares for framtiden.
		3.4. I Overhalla skapes det lite avfall og avfallet utnyttes som ressurs.
		3.5. I Overhalla er det lavt energiforbruk og høy grad av fornybare energikilder.
	4. Overhallingene preges av god folkehelse.	4.1. I Overhalla er det stor grad av fysisk aktivitet i alle aldersgrupper.
		4.2. Overhallingene har et sunt kosthold og en sunn livsstil.
		4.3. Overhallingene har gode sosiale nettverk og møteplasser.

5.1.1. Etablering og utvikling (hovedmål 1)

Kommentarer til de enkelte ansvarsområder teknisk sektor.

Vannforsyning

Det avsettes et årlig beløp til investering innenfor fagområdet. Prioritering av tiltak skjer etter en samlet vurdering gjennom revidering av tiltaksplan for vann og avløp som behandles særskilt i kommunestyret.

Avløpsbehandling

Det avsettes et årlig beløp til investering innenfor fagområdet. Prioritering av tiltak skjer etter en samlet vurdering gjennom revidering av tiltaksplan for vann og avløp som behandles særskilt i kommunestyret.

Renseanlegg Øysletta:

Forprosjektering pågår. Det framlegges en egen sak til kommunestyret for valg av løsning med grunnlag i utarbeidet forprosjekt. Anslått total kostnad inntil kr. 1 500 000.

Kommunal bygningsmasse

OBUS – Rehabilitering og ombygging av skolen:

Framlegges egen sak til kommunestyret 18.06.07 med forslag til kostnadsramme og framdrift.

Administrasjonsbygget:

Administrasjonsbygget er et blikkfang ved innkjøringen til Ranemsletta. Bygget preges av utvendig slitasje og det er behov for restaurering. Vi har engasjert arkitekt for å utarbeide 2 alternative løsninger. Arbeidet er ikke kostnadsberegnet.

Ranemsletta barnehage:

I tråd med tidligere vedtak i kommunestyret forgår utredning om mulige løsninger for ny barnehage.

Kommunale vegger og plasser.

Kommunestyret vedtok den 20.06.05 vegplan for perioden 2006 – 2009. Det ble vedtatt at dagens vegstruktur bibeholdes og prioritert hvilke investeringstiltak som skal vurderes i planperioden.

Gløyen brua:

Behov for sandblåsing og vedlikehold av Gløyen brua. Omfanget av arbeidet ikke avklart og det kan bli behov for ytterligere finansiering.

KV 31 Himo – Solem:

Av total lengde på 4,3 km har vi vurdert et behov for opprusting av 3,6 km. Opprustinga vil omfatte profilering av veglegeme med grøftfrensk, nytt forsterkningslag og bærelag av knust fjell. På deler av vegstrekninga må vegbanen heves slik at det kan innarbeides et tverrfall mot et grøfteprofil.

Kirkevegen – Skage:

Det er mottatt byggesøknad for 12 nye leiligheter på kirkeåkeren og det antas at området blir fortettet med boligmasse i kommende år. Dette medfører et økt behov for tiltak på atkomstvegen, først og fremst med gatebelysning. I tillegg er det innregulert en ny parkeringsplass mellom kirkegården og ny boligbebyggelse. Det synes naturlig at begge disse tiltakene i hovedsak finansieres med salg av tomtegrunn i området.

Elveforebygging

Aktuelle nye tiltak:

Prosjekter	Kostnadsoverslag	Distriktsandel	Utførelse
Reina nedre deler	?	?	Under planlegging
Igda	?	?	Under planlegging
Samlet plan	?	?	Under planlegging

Det er mottatt signal om at plan for sikring av nedre deler av Reina kan være klar i løpet av 4 kv.2007. For Igda er det utarbeidet en rapport som viser grunnundersøkelser og mulig forbygningprosjekt. NVE har signalisert at Samlet plan som viser vedlikeholdsbehov av eksisterende farsinering vil bli ferdig i løpet av 2007. I tillegg til disse vil det erfaringsmessig komme en del uforutsette behov. Samlet vurdert synes det nødvendig at det årlig avsettes et beløp til dekning av kommunens andel(20%) av nødvendige forbygningsprosjekter langs elver og vassdrag. Beløpets størrelse er anslagsmessig og eksakt finansieringsbehov blir avklart gjennom egne saksframlegg til kommunestyret.

Boligfelt

Overhalla kommune har ledige tomter i følgende boligfelt:

Boligfelt	Antall ledige tomter
Skageåsen III	4
Skageåsen II	1
Skageåsen I	1
Grovin	1
Øyesvolden	27
Svalia	6
Krabbstumarka	7
Skogmo	2 + 16 (under regulering)
Øysletta	6

Det bør drives en kontinuerlig utvikling og tilrettelegging i eksisterende og nye boligfelt. Dette for å stimulere til boligbygging og tilrettelegging av attraktive tomteområder. Aktuelle tiltak vil bl.a. være bygging av ny vegløsning i etablert område Svalia, jfr. godkjent reguleringsplan. Gjennomføre grunnlagsinvesteringer i nytt regulert boligområde på Skogmo. Prioritering av tiltak avklares nærmere gjennom egen sak. Hovedprinsippet vil være at investeringene dekkes av tomtosalget.

Sentrumsutvikling

Konkrete tiltak kan være området rundt administrasjonsbygget, endring av parkeringsplass til fordel for park område. Videre utvikling av miljøgata(rv17) gjennom Ranemsletta. Asfaltering og overvannsanlegg på parkeringsplass utenfor Ranem kirke.

5.1.2. Begeistring, tilhørighet og mangfold (hovedmål 2)

(tekst tas inn ved neste revidering av økonomiplanen)

5.1.3. Høy miljøbevissthet (hovedmål 3)

Det sees på muligheten for å utvikle en lokal klimaplan.

Miljøsertifisering

Overhalla kommune skal miljøsertifiseres etter ISO-14001- standarden - gjennom et prosjektsamarbeid med flere kommuner i MNR. Hovedformålet er å sikre at den miljøpolitikken som kommunestyret har vedtatt, blir gjennomført. At det parallelt i 2007 innføres et styringssystem for hele den kommunale virksomhet i Overhalla som heter Balansert Målstyring (BMS), passer godt. Sertifisering skal i løpet av 2007. Det ses på muligheten for å utarbeide en lokal klimaplan. Her kan du se en oversikt over miljøstyringssystemet i Overhalla kommune:

Hoved-mål	Delmål	Indikator	Måling	Tid	Ambisjon og tiltak	Ansvar (gjelder for måling og tiltak hvis ikke annet står)
Flotte naturressurser og nærmiljø utnyttes med høy miljøbevissthet	3.1. Innbyggerne har god kunnskap om og glede av naturen gjennom aktiv bruk og god tilgjengelighet.	3.1.1 Antall turgåere registrert i utvalgte turbøker	Opptelling i turbøker	Årlig	Status og tiltak avklares i løpet av 2007	FYSAK-koordinator i 2007. Vurderes på nytt fra og med 2008.
		3.1.2 Antall som tar kjentmannsmerke	Opptelling av antall som tar kjentmannsmerke	Årlig	Status og tiltak avklares i løpet av 2007. En del av tiltaksplanen skal være å opprette grendevise kjentmannsposter/-merker for barn og unge	Kultursjef
		3.1.3 Antall gjennomførte turer i skole og barnehage tilrettelagt for læring og glede ut i naturen	Registrering/opptelling	Årlig	Før oppstart neste skoleår konkretiseres status/historikk og ambisjon for kommende år for den enkelte skole/barnehage.	Enhetsledere for skoler og barnehager
	3.2. Naturressursene gir grunnlag for betydelig sysselsetting og verdiskaping.	Avgjøres senere				
	3.3. Inngrepsfrie områder og naturens produksjonsevne og artsrikdom bevares for framtiden.	3.3.1 Avgang prosent av kommunens areal "inngrepsfrie" områder (Villmarkspregede områder >5 km fra teknisk inngrep)	Telling av areal	Årlig	Null avgang villmarkspregede områder	Teknisk sjef og Miljøvern- og skogbrukssjef
		3.3.2 Antall dispensasjoner fra arealplan.	Opptelling antall dispensasjoner	Årlig	Maks 5 dispensasjoner	Teknisk sjef

Økonomiplan 2008 – 2011 for Overhalla kommune

		3.3.3 Kulturlandskap, areal som får regionalt miljøtilskudd til innmarksbeite	Telling av areal	Årlig	For 2008 skal arealet opprettholdes (jf Strategisk plan for Miljø og Landbruk)	Landbrukssjef
	3.4. I Overhalla skapes det lite avfall og avfallet utnyttes som ressurs.	3.4.1 Tjenesteenheter i org.kartet sertifiseres som miljøfyrtårn	Opptelling	Årlig	Alle enheter skal sertifiseres innen utgangen av 2008.	Enhetsledere i samarbeid med Grønn Hverdag i Nord-Trøndelag
		3.4.2 Andel av avfall fra husholdninger til deponi.	Statistikk fra MNA	Årlig	Status: 2,1 % pr. 2006. Ambisjon: Under 1 % innen utgangen av 2008. Tiltak: Samarbeide med MNA.	Teknisk sjef. Kommunens representant i representantskapet / rådmannen
	3.5. I Overhalla er det lavt energiforbruk og høy grad av fornybare energikilder.	3.5.1 Energiforbruk pr. kvadratmeter pr. tjenesteenhet i hht org.kart (døgngradkorrigert).	Måleravlesning.	Månedlig større bygg, annenhver måned mindre bygg.	Statustall 2005/2006 for enhetene avklares innen 01.10.07.	Teknisk sjef i samarbeid med enhetsleder
					ENØK-tiltak for kommunal bygningsmasse innarbeides i årlige vedlikeholds- og HMS-plan som revideres hver høst. ENØK-analyse av utvalgte kommunale bygg skal innarbeides.	Teknisk sjef
					Ambisjonsnivå og tiltak pr. enhet avklares innen 1. des. 07	Teknisk sjef
	3.5.2 Andel bygg med fornybar energikilde	Opptelling	Årlig	Ved første rullering av vedlikeholds- og HMS-plan innarbeides status og ambisjonsnivå for overgang til fornybare energikilder i Overhalla kommune.	Teknisk sjef	

5.1.4. God folkehelse (hovedmål 4)

(tekst tas inn ved neste revidering av økonomiplanen)

5.2. Tjenestetilbudet

Fokusområdet BRUKERE omfatter kommunen som leverandør av velferdstjenester til barn, unge, pleietrengende etc. Fokusområdet skal omfatte sikre prioritering og ressursbruk i forhold til brukerne av kommunens tjenester. Kommuneplanen har definert to hovedmål under dette fokusområdet.

Brukere	5 Barn og unge er glade for å få utvikle seg i Overhalla.	5.1 Barn og unge får gode opplevelser gjennom et bredt kultur- og aktivitetstilbud.
		5.2 Barn og unge har lærelyst og utvikler sine evner og talenter i et variert og stimulerende læringsmiljø.
		5.3 Barn og unge opplever å få påvirke sin egen lærings situasjon og foretar bevisste verdi- og veivalg.
		5.4 Alle barn og unge føler seg betydningsfulle i en trygg, inkluderende og mobbefri hverdag.
	6 Godt fornøyde brukere av kommunale tjenester.	6.1 Brukerne opplever kommunen som en imøtekommende og løsningsfokusert medspiller.
		6.2 Innbyggerne er godt informert om tilbud og rettigheter.
		6.3 Kommunens tjenestetilbud har god tilgjengelighet, tilpasning og kvalitet i forhold til brukernes behov.

5.2.1. Barn og unge (hovedmål 5)

Grunnskole, kulturskole og voksenopplæring

- **Kvalitetsutvikling**

Den viktigste oppgaven i perioden vil være å lærere og andre ansatte i skolene god nok kompetanse for å kunne gjennomføre innføringen av nye læreplaner – "kunnskapsløftet". To nye fag innføres på ungdomstrinnet: Programfag og 2. fremmedspråk eller fordypning i norsk eller engelsk. Dette betyr at våre lærere vil få nye oppgaver som krever endret og ny kompetanse. I tillegg er det ønskelig å styrke kompetanse innenfor realfag og IKT. For 2007 bidrar staten med kr 207.000,- i generell støtte, og i kr 30.000 til 2. fremmedspråk. Betydelig kommunal innsats er nødvendig i tillegg.

- **ZERO**

Overhalla kommune startet 10. mai 07 anti-mobbeprogrammet ZERO. Det er Senter for Atferdsforskning i Stavanger som har ansvaret for programmet som skal gjennomføres i løpet av 14 måneder. Elever, repr. for foreldre og alle skolens ansatte deltar i programmet. Systemene som bygges opp på hver skole blir en del av kommunens kvalitetssystem, og skal sikre at mobbeproblematikk håndteres på best mulig måte. I tillegg skal skolene gjennom programmet bygge opp systemer som forebygger mobbing. Null- toleranse overfor mobbing, aktiv involvering i hele skolemiljøet og forpliktelse står sentralt i Zero-programmet. Til sammen har 330 skoler i Norge deltatt i ZERO siden 2003, og er et av de offisielle anti-mobbeprogrammene i Norge. Utgiftene til programmet dekkes gjennom oppsparte statlige kompetansemidler for grunnskolene som kommunen har på bundet driftsfond.

- **Læremidler**

Fornyng av læremidler er det fortsatt stort behov for.

I 2007 er det bevilget kr 500.000,- ekstra til læremidler i forbindelse med innføring av nye læreplaner. Fornyng er nødvendig over flere år. Innføring av Programfag til valg og Teknologi og Design krever nye lærebøker/ læremidler i tillegg til nye læremidler i basisfagene. Imidlertid er ikke alle nye læremidler produsert og tilgjengelig ennå, og innkjøpene må derfor skje over flere år. Våre nyeste anslag er at vi totalt trenger ca 1 million totalt for å få kjøpt inn de læremidlene som er nødvendig for å få oppfylt læreplanenes intensjoner. De ordinære budsjettpostene til undervisningsmateriell ble ikke økt i 2007, og har stått stille i flere år. Det foreslås nå kr 300.000,- ekstra i 2008 og kr 100.000,- i 2009. Det kan bli nødvendig å foreslå et større beløp for 2009 i neste års økonomiplan, når vi har gjennomført fase 1 av innkjøpene.

Behovet for sterk **satsing på IKT** er spesielt understreket flere år – og tidligere behandlet spesielt gjennom egen IKT-plan. Gjennom gaver, prosjekt og ekstra midler bevilget av kommunestyret, er vi nå på en PC-tetthet på 2 elever pr PC på u-trinnet. Hovedutfordringen i planperioden vil være å få skiftet ut gamle maskiner på barnetrinnet, samtidig som det fortsatt er ønskelig å få større PC-tetthet. Etter at vi tok i bruk bærbare PC for 10. trinn, rapporterer elever og lærere om en forbedret situasjon m ht bruk av IKT i undervisningen. Samtidig som vi øker maskintettheten, ser vi en klar utfordring i det faktum at vi har lite personalressurser til:

- å utføre nødvendig teknisk vedlikehold
- å gi nødvendig opplæring i pedagogisk bruk av IKT
- å utvikle digital kompetanse generelt, den 5. basisferdighet elevene skal beherske

- **Driftsendringer - sparetiltak**

Sammenslåing av Moamarka barnehage og Øysletta skole ble vurdert i 2005. I h t politisk vedtaket knyttet til dette, er det ikke aktuelt å vurdere sammenslåing av skole og barnehage med mindre elevtallet endrer seg dramatisk de neste årene. Prognosene tyder ikke på dette nå. Det er aktuelt å videreføre felles enhetsledelse for Moamarka barnehage og Øysletta skole, noe som ble startet høsten 2006.

- **Barn med spesielle behov**

Overhalla har som alle andre kommuner noen elever som trenger ekstra tilrettelegging p g a funksjonshemninger. Det forventes at utgiftene vil gå litt ned 2008, men så øke noe igjen senere i planperioden.

- **Bygningsmassen**

Behov for vedlikehold/ endringer blir nå samordnet gjennom en felles vedlikeholdsplan for kommunen. Den største utfordringen vi har forbedring/ utbygging av OBUS

Avgjørelse m h t utbygging av OBUS vil bli tatt i forbindelse med behandling av denne planen.

- **Timetallsutvikling**

Stortingsmelding 30, Kultur for læring, har ført til at alle elever i 1. – 4. klasse har 23 t/u. Det er bebudet ytterligere økning i timetallet i planperioden – etter all sannsynlighet vil det komme et vedtak om økt timetall i løpet av 2007. Det er mye som tyder på at det vil bli en gradvis økning til 28 t/u for alle trinn i barneskolen. Mellom trinnet har i dag 27 t/u. Kommunen forutsetter at merkostnad knyttet til dette vil bli kompensert fra staten.

- **Kulturskolen**

Driften er redusert betydelig, og det vil nå være vanskelig å redusere ytterligere. Fra 01.01.07 er kulturskolen lagt under kultursjefen. Rektor i kulturskolen er derfor ikke lenger enhetsleder, men har det pedagogiske ansvaret for kulturskolen. Det er viktig at kulturskolen fortsatt har gode rammevilkår slik at barn og unge får muligheten til god opplæring og gode opplevelser. Etter mange år uten dansetilbud, vil kulturskolen igjen få dette tilbudet fra høsten 2007. Overhalla har store muligheter innenfor kultur og idrett, og dette er noe vi bør prioritere i årene som kommer (jfr "Overhalla kulturhage")

- **Endring av SFO-ordningene**

Vedtatt sommertilbud for 1. og 2. trinn medfører at stillingene for ansatte i SFO må justeres noe for å få til et tilbud om sommeren i samarbeid med barnehagene. Dette arbeidet må videreføres skoleåret 2007/2008

- **Voksenopplæring**

De økonomiske virkningene av voksenopplæringsreformen er variable. Voksne har utvidede rettigheter til opplæring, og vi regner med at utgiftene vil variere i årene som kommer. Kommunen har i løpet av 2007 vært med å planlegge norskopplæring for utenlandske arbeidere i Overhalla (17 stykker), og dette behovet tror vi vil øke i årene som kommer.

- **Ungdomsmedvirkning**

Det ses på muligheten for å gjeninnføre en arena for ungdomsmedvirkning.

Barnehager

Behov for barnehageplasser og bemanning

Alle som har søkt om barnehageplass fra høsten 2007 har fått plass. Imidlertid er det mye usikkerhet knyttet til kontantstøtteordningen, og effekten av lavere foreldrebetaling. Hvis kontantstøtteordningen opphører og ordningen med minstepris i barnehagene blir gjennomført som planlagt, kan behovet for barnehageplasser bli større en vi har beregnet, og da kan det bli behov for utvidet tilbud knyttet til Skage barnehage. Ranemsletta barnehage har behov for flere plasser. I henhold til kommunestyrevedtak blir dette behandlet spesielt i løpet av 2007. (Midlertidig og langsiktig)

Full barnehagedekning fører til at det vil være varierende behov for ansatte, og dette ser vi kommer til å være en utfordring i årene som kommer. Økt utgift skal balanseres mot økt inntekt, og dette kan være vanskelig å klare. Ranemsletta og Skage barnehager er blant de største i Nord-Trøndelag. Behovet for å ha assisterende styrere i disse barnehagene er i høy grad til stede. Dette skyldes flere faktorer:

- stadig endringer i barnegruppene.
- 5 avdelinger som skal ha pedagogisk og personalmessig støtte
- stort behov for å leie inn vikarer – noe som etter hvert er blitt tidkrevende
- styrer går ofte inn som vikar på avdelingene

- ansvar for 20 - 23. ansatte (store arbeidsplasser)
 - sårbarhet i styrers fravær
 - økte kommunale oppgaver som konsekvens av at bemanningen på kommunalt nivå ble redusert med en 100 % stilling på oppvekstområdet i 2003.
 - mange avklarende problemstillinger knyttet til vaktmesterrelaterte oppgaver
- Det er nå behov for å vurdere nærmere hva som er **ledelse** og hva som kan betraktes som mer merkantile tjenester, og i hvor stor grad dette eventuelt kan samordnes i en felles kommunal tjeneste. En assisterende styrer må ha kunnskap om de samme områdene som styrer, og må kunne utøve ledelse både når styrer er til stede og fraværende. Tariffbestemmelse (B-rundskriv 4/2007) sier følgende: *I store barnehager bør det opprettes assisterende styrere*”

- **Behov for kompetanseheving**

Barnehagene har de siste årene fått mange utfordringer knyttet til tilbud for barn med spesielle behov. Dette krever økt kompetanse hos personalet for å kunne gi de barna det gjelder et godt nok tilbud, og for å klare å få barnegruppene totalt til å fungere. Ny rammeplan for barnehagene ble vedtatt i 2006, og det kreves en god del for å finne gode modeller for den pedagogiske virksomheten i barnehagene. Økt fokus på lese- og skriveopplæring og matematikkforståelse krever god kompetanse hos de ansatte. Større variasjoner i sammensetningen av barnegruppene er også en pedagogisk utfordring i kjølevannet av full barnehagedekning. IKT i barnehagene er ett av 7 satsningsområder i den statlige utviklingen av barnehagene. På dette området trengs det betydelig opplæring, og mer tilgjengelig plass og utstyr.

De andre områdene er:

- Likestilling i det pedagogiske arbeidet i barnehagen
- Om å rekruttere og beholde menn i barnehagen
- Barns medvirkning
- Fokus på samisk kultur i barnehagene
- De minste barna i barnehagen
- Natur og miljø
- Språklig og kulturelt mangfold

I årene som kommer er det nødvendig at det settes av mer penger til kompetanseheving enn tilfellet har vært de siste årene.

- **Tilskudd til privat barnehage**

Likeverdig behandling av private og offentlige barnehager ble innført fra 1. mai 2004. Dette betyr i praksis at Gammelstua barnehage skal ha tilskudd fra kommunen som sikrer samme kvalitet på tilbudet som de kommunale barnehagene har. Det forutsettes fortsatt at økt tilskudd finansieres gjennom skjønntilskudd til kommunen som en del av barnehagereformen.

- **Bygningsmassen**

Behov for vedlikehold/ endringer er satt opp i felles vedlikeholdsplan for kommunen. Det er særlig behov for en del innvendige forbedringer i Ranemsletta barnehage og den gamle delen av Skage barnehage.

- **Læremidler**

På grunn av innsparingstiltakene de siste årene er disponible midler til læremidler og utstyr redusert kraftig også i barnehagene. Disse beløpene bør økes i planperioden.

- **Innsparing i barnehagene**

Det har vært vanskelig å finne andre innsparingstiltak som monner. Utvidet åpningstid som et viktig tiltak for å sikre et stabilt folketall i kommunen, og for å gjøre det attraktivt

for barnefamilier å flytte til kommunen, har medført at det ikke er mulig å spare noe på utgiftene til bemanning i barnehagene.

5.3. Fornøyde brukere (hovedmål 6)

Helse og sosial

Tiltak og utfordringer i planperioden

- Forbedre ledelse og organisasjon
- Følge med og evaluere tjenestene
- Styrke utøveren
- Styrke brukeren

Forbedre ledelse og organisasjon

- Målet er en funksjonell og ressursbesparende organisasjon med ei tjeneste som er tilgjengelig og rettferdig fordelt.
- God ledelse er en forutsetning for å oppnå kvalitet i tjenestetilbudet
- Ny organisasjonsmodell for helse og sosial er i drift fra 1/6- 2007. Helse og sosial organiseres nå i 3 enheter i stedet for 6 enheter. I planperioden vil denne organisasjonsmodellen videreutvikles, bl.a. oppbygging av felles kontortjeneste, effektivisering av saksbehandling, gjennomgang av møtestruktur, evaluere div. rutiner og arbeidsfordeling. Alle 3 enhetsledere er samlet og har kontorene i nærheten av saksbehandler og kontortjenesten.

Følge med og evaluere tjenestene

Helse og sosial skal gi tjenester av god kvalitet som:

- Er trygge og virkningsfulle
- Er samordnet og preget av kontinuitet
- Er tilgjengelig og rettferdig fordelt
- Utnytter ressursene på en god måte
- Involvere brukere og gir dem innflytelse

Delmål

- Forbedring av system
- Styrking av brukerne

Forbedring av systemet

- PROFIL ; felles elektronisk pleie- og omsorgssystem – innført i 2005 . Felles stillingsressurs innen MNR-(50%) som følger opp fagprogrammene, IPLOS og profil utvikles videre til å bli et nyttig ressursstyringsverktøy for pleie- og omsorg.
- IPLOS-statistikken skal være en obligatorisk del av dagens KOSTRA-rapportering. Systemet er nå innført i alle landets kommuner.
- HsPro- elektronisk dokumentasjonssystem på helsestasjonen, innført i 2006
- HELSENETT –elektronisk system hvor en mottar epikriser, labsvar m.m fra Helseforetaket legekantoret er tilkoblet helsenett og det er ønskelig at resten av

helsetjenesten blir tilkoblet i løpet av de nærmeste årene. Dette vil bedre kommunikasjonen mellom helseforetaket og kommunehelsetjenesten.

- NOTUS – elektronisk turnussystem. Elektronisk system for turnusplanlegging med timelister/ressursstyring
- SamPro- elektronisk og webbasert verktøy for individuell plan- samarbeidsprosjekt mellom helseforetaket og interesserte kommuner i nedslagsfeltet. Vurderes innført i planperioden
- PPS, elektronisk og webbasert verktøy for sykepleieprosedyrer. Vurderes innført i planperioden, er under utprøving.

Kvalitetsvurdering/Brukerundersøkelser

Vi har mål om å gjennomføre en brukerundersøkelse høsten 2007. Skal bruke verktøyet fra "bedre.kommune.no" noe som mange andre kommuner også har brukt, noe som kan gi oss en mulighet til å sammenligne oss med andre i neste omgang. Gjennom innføring av balansert målstyring får vi også satt brukerundersøkelser i system evt. annethvert år. I tillegg bør vi i planperioden vurdere opprettelse av brukerutvalg

Styrke utøveren

- Har tatt i bruk nytt verktøy fra Eina , "Eina-planlegger`n"-hvor vi kartlegger kompetansen og planlegger/prioriterer videre kompetansebygging til alle ansatte
- Tett samarbeid med Eina , der vi er aktive bestillere og deltakere på kurs-og utdanningstilbud
- Internundervisning , kursing og videreutdanning (jfr kompetanseplanen)
- utarbeidelse av kvalitetsstandarder
- introduksjonsprogram som brukes i forbindelse med oppfølging av nyansatte
- Medarbeidersamtaler

Spesielle forhold i planperioden

Nasjonale mål i planperioden

- Lokalt folkehelsearbeid
- Rehabilitering og habilitering
- Kvalitetsforbedring
- Samordning av tjenester mellom Aetat, trygdeetaten og sosialtjenesten (NAV)
- Psykisk helse , opptrappingsplan

Kommunens folkehelsearbeidet er styrket gjennom :

- den ressursmessige styrkingen av helsestasjons-/skolehelsetjenesten
- etablering av "folkehelsegruppe" kommuneoverlege
- partnerskapsavtale mellom idrettslag, kommune og idrettskrets om gratis idrettsanlegg for barn og unge
- Overhalla er fysak-kommune (prosjekt i 2006 og 2007) arbeidet videreføres gjennom prosjektet med opprettelse av folkehelsekoordinator i MNR

Rehabilitering/habilitering

IKS-Namdal Rehabilitering Høylandet åpnet 1.januar 2006- og vil bli et viktig bidrag for å bedre og heve satsingen på rehabilitering i årene framover. Finansieringen er noe usikker i årene framover, da Helseforetaket går inn med mindre midler enn tidligere antatt.

Eierkommunene må forskuttere sine andeler, og deretter dekke et evt underskudd.

Overhalla kommune har 9 rehabiliteringsenger på sykeheimen, som i stor grad blir brukt til langtidspleie og avlastning. De pasientene som blir søkt til rehabiliteringssengene på

sykeheimen, har store pleiebehov i tillegg til et rehabiliteringsbehov. Alle kommuner skal ha en koordinerende enhet og en rehabiliteringskoordinator. Hos oss er enhetsleder for helse og familie rehabiliteringskoordinator.

Kvalitetsforbedring

- Kvalitetsstandarder Pleie og omsorg har startet en prosess med å lage standarder - som er presentert for politikerne. Det jobbes videre med i en nyopprettet arbeidsgruppe
- Nye elektroniske system i løpet av siste årene har vi innført mange nye system (jfr punkt 2.2.1) som både forbedrer og kvalitetssikrer tjenestene våre. Fremdeles er vi bare i starten av den utviklingen.

Samordning av tjenester mellom Aetat, trygdeetaten og sosialtjenesten (NAV)

Kommunen er engasjert i dette arbeidet- og deltar aktivt i møtevirksomhet og planarbeidet Det er vedtatt at Overhalla får åpne NAV –kontoret 30/4-2008. Det er opprettet ei prosjektgruppe med enhetsleder for helse og familie som prosjektleder og det er vedtatt en milepælsplan for perioden.

Psykisk helse og opptrappingsplan 1999-2008/ prioriteringer

- Barn og unges psykiske helse
- Satsing på helsestasjonsvirksomhet
- Individuell plan
- Rusomsorg
- Kultur og fritidsaktiviteter

Tilbudet til mennesker med psykiske lidelser er, med støtte i øremerket tilskudd, styrket i løpet av de siste årene. Se vedlagt psykiatriplan / opptrappingsplan

Utfordringer

Opptrappingsplanen går ut 2008 og legges som en del av kommunens frie inntekter fra 2009. Mange av tiltakene som er igangsatt og planlegges ut opptrappingen i 2008 er godt innarbeidet og forventes videreført ut 2011

Psykiatritjenesten					
	2007	2008	2009	2010 - 2011	Kommentarer
Øremerket tilskudd	2454`	2871`	Ramme- finansiering		
Generelle tiltak					
- Informasjon, kompetanseheving	50	50	50	50	Fra 2009 til 2011 går tiltakene inn i ordinær drift og midlene kommer via rammefinansieringen
- aktiviteter dagsenteret (mental helse)	70	70	70	70	
- tilskudd til krisesenter, senter mot incest, ADHD-forening, Namdalsfestival, Blakkhaugen	42	42	42	42	
- husleie dagsenteret	130`	135`	135`	140`	
- brukerundersøkelse	50`	0	0	50`	
- NAV	50`	70`	0	0	
Tiltak for voksne					
- orientkrysset (rustilbud MNR)	40	50	50	50	De tiltakene som er markert er årsverk og viser total kostnad fra 2009
- daglig leder dagsenteret*	224`	232`	330`	340`	
- gruppetilbud (overvekt/kosthold, PMTO (foreldreveiledning)	20	20	20	20	
- støttekontakt+ rekrutteringstiltak	40	60	50	50	
- psykiatrisk team, miljøarbeid* , sysselsetting	600` 10`	621` 50`	1125` 50`	1150` 50`	

- aktivitet Ranemstunet*	155`	160`	250`	250`	
- senioraktiviteter	11	30`	30`	30`	
- sekundærforebyggende rus	20`	110`	50`	50`	
Tiltak for barn og unge					
- MOT (ungdomsskolen)	105`	105`	105`	105`	
- Gruppetilbud (Bapp)	20`	20`	20`	20`	
- Støttekontakt	70`	81`	80`	80`	
- Psykiatrisk sykepleier* skolehelsetjenesten	248`	257`	330`	330`	
- "Hjemmekonsulent" * (helsestasjonen)	122`	235`	270`	270`	"Hjemmekonsulenten" på helsestasjonen skal gå til unge barne-familier til
- "På tvers gruppa"	30`	40`	40`	40`	råd/veiledning og oppfølging i i hjemmet
- Alternativ undervisning (OBUS) (eks film,video,animasjon,musikk) annen kulturaktivitet	100` 25`	100` 25`	100` 25`	100` 25`	
Totalt årsverk i psyk.tj	5,0	5,3	5,3	5,3	Årsverkene er markert med *
Årsverk finansiert gjennom psykiatrimidler	3,1	3,3	0	0	

Bygningsmasse

Sykeheimen / Laksvoll / Skage bo- og aktivitetssenter (SBA)/trygdeleiligheter

Sykeheimen 39 plasser

Laksvoll 12 omsorgsleiligheter

SBA 12 omsorgsleiligheter

Andre omsorgsboliger 19 (Ranem 5 og Skage 14)

Trygdeboliger 12 (Ranem 8, Skage 4)

Ranemstunet 10 leiligheter for funksjonshemmet

Vi har etter hvert en bygningsmasse som vi kan være godt fornøyd med. SBA er dårligst stilt med en gammel bygningsmasse. SBA har uhensiktsmessig stort areal og tungvinte arbeidsforhold. Vi er inne i en fase der vi ser på muligheter for å bruke bygningsmassen mer funksjonell. NAV-reformen fører til ekstra utgifter på utbedring av kontorlokaler i 1 etg. I administrasjonsbygget. Ut fra kostratallene ser vi at Overhalla har godt med institusjonsplasser sammenlignet med andre kommuner , men med framtidens "eldrebølge" kan dimensjoneringen kanskje forsvares, både i forhold til døgnbemannet omsorgsleiligheter (SBA) og sykeheimsplasser. De fleste eldre er friske, men de fleste syke er eldre. Vi ser at dagens 80-90 åringer kan være spreke, men ønsker likevel å flytte fra hus og hage til funksjonelle leiligheter, noe som kan være en god investering for å kunne bo heime så lenge som mulig.

5.4. Medarbeidere

Et godt arbeidsmiljø med engasjerte og kompetente medarbeidere er en forutsetning for en god organisasjon. Det ses på muligheten for å redusere ufrivillig deltid i Overhalla kommune. Fokusområdet MEDARBEIDERE omfatter utviklingen av kommunens organisasjon og medarbeidere. Kommunen har definert et hovedmål under dette fokusområdet.

Medarbeidere	7 Kommunen har kompetente medarbeidere som har arbeidsglede og utviklingslyst.	7.1 Ansatte møter hverandre og brukerne med godt humør, respekt og løsningsfokus, og spiller hverandre gode.
		7.2 Ansatte får bruke og utvikle sine evner og talenter.
		7.3 Ansatte opplever å ha medinnflytelse og medansvar for å utvikle egen arbeidssituasjon og kompetanse.
		7.4 Ansatte utviser en høy etisk standard og er gode forbilder for barn og unge.

5.4.1. Godt arbeidsmiljø

Det sees på muligheten for å redusere ufrivillig deltid i Overhalla kommune.

5.5. Økonomi

God økonomistyring og optimal utnyttelse av ressurser er en forutsetning i presset økonomisk virkelighet. Fokusområdet ØKONOMI skal sikre handlefrihet til å utvikle kommunen og sikre prioriterte tjenesteområder

Økonomi	8 Overhalla kommune har god økonomistyring, effektiv ressursbruk og omstillingsevne.	8.1 Kommunen får mye tjenester ut av tilgjengelige ressurser og har fortløpende kontroll med ressursbruken.
----------------	--	---

5.5.1. God økonomistyring

(tekst tas inn ved neste revidering av økonomiplanen)

6. TILTAK/ENDRINGER I PERIODEN 2008 - 2011

Utfordringen i forhold til den langsiktige økonomiplanleggingen er alltid å forsøke å spå de framtidige inntektsrammene for kommunen - rammer en kan ha tro vil være realistiske. Omtrent hvert år vi har drevet med slik langtidsplanlegging, har det vist seg at spriket mellom forventede rammer og faktiske rammer er blitt relativt stort.

Nedgangen i folketallet fra 2003 – 2004 medførte at betydelige innsparinger måtte foretas de siste årene. Dette har vært innsparinger som kommer i tillegg til de siste års runder med innsparinger, og det er ingen tvil om at vi nå er kommet til et punkt hvor konsekvensene av innsparingstiltakene begynner å bli langt mer merkbare for kommunens innbyggere. Situasjonen i 2006 ble noe lettere med de økte overføringene fra den nye regjeringen, samt økning i folketallet.

Samarbeidet under Midtre Namdal Regionråd (MNR) har åpnet nye arenaer for læring og utvikling. Samtidig som samarbeidende må være kostnadsbesparende for kommunen. Det er vedtatt betydelige samarbeidstiltak som nå må finne sin form.

Overhalla barne- og ungdomsskole

Kommunestyret hadde i møte 24.04.06 sluttbehandling av skisseprosjekt Overhalla barne- og ungdomsskole. Hensikten med skisseprosjektet var å konkludere med hvilke tiltak ved Obus som kreves for at skolen skal tilfredsstillе dagens standard og krav.

Kostnadsalternativene varierte fra 17,6 mill kr til 55,7 mill kr. I økonomiplanen 2007 – 2010 ble det avsatt 12 mill kr til investeringer ved skolen. Etter dette innledet rådmannen en prosess av eventuell bruk av skolebygninger i Barlia. Dette alternativet ble ansett som uaktuelt. Samtidig er tannklinikken – som er lokalisert ved Obus – i ferd med å finne andre lokaliteter og vil sannsynligvis være utflyttet høsten 2007.

Slik som saken framstår i dag er det et klart avvik mellom dokumentert investeringsbehov og avsatt kostnadsramme i økonomiplanen. I henhold til vedtatt økonomiplan er det åpenbart at en omfattende om- og utbygging ved OBUS vil måtte innebære en omprioritering av midler i driftsbudsjettet, ettersom en ikke har andre disponible midler enn de som allerede brukes i drifta. Det må med andre ord flyttes midler fra tjenesteyting til dekning av rente- og avdragsbelastning som følge av investeringen. Som ett av to hovedtjenesteområder, vil det ved valg av en omfattende investering i skolebygg, neppe være mulig å unngå å måtte foreta driftsreduksjoner også innenfor oppvekstområdet. Med bemanning som den viktigste faktoren i forhold til å ha en god skole, ser en det som lite ønskelig å måtte redusere lærertettheten i skolen.

Alternativt (helt eller delvis) kan en se for seg å gjennomføre inntektsøkende tiltak, eksempelvis i form av innføring av eiendomsskatt for boliger og fritidsboliger.

Det vanskelige i denne saken blir dermed avveiningen mellom det å opprettholde dagens ressurser/bemanning i drifta av kommunen (alternativt økt betalingsbelastning på innbyggerne), kontra det å gjennomføre en optimal utbygging av OBUS. Det er her det må tas politiske veivalg, og en må være bevisst hvilke valgmuligheter som foreligger.

Hva angår det bygningsmessige ved OBUS, kan en i teorien se for seg (minst) 3 alternativer, som i grove trekk presenteres her. Alternativ 1 er det minst kostbare alternativet, mens alternativ 3 er det mest kostbare.

Etter rådmannens vurdering er det beskrevne **alternativ 3** (kostnadsramme 40 mill kr) som gir en langsiktig godt tilrettelagt og langt på vei optimal bygningsmessig løsning for

skoledrifta ved OBUS. Etter de mange runder og erfaringer med innsparinger vi har hatt de siste 10 årene, vil det imidlertid, slik rådmannen ser det, være svært krevende å finne og få vedtatt tilstrekkelige innsparingstiltak i forhold til alternativ 3, slik at en unngår at kommunens økonomi får en betydelig negativ ubalanse som vil være vanskelig å håndtere.

Etter rådmannens oppfatning vil dermed valg av det ønskede alternativ 3 måtte innebære at administrasjonen i forbindelse med rullering av økonomiplanen, gis fullmakt til å utrede innføring av eiendomsskatt for boliger og fritidseiendommer i overhalla, med sikte på innføring så snart det lar seg gjøre. Dette er et grep som en rekke kommuner nå tar etter forenklingen av lovverket fra 1.1.07 (ikke lenger begrenset til områder definert som utbygd på bymessig vis). Et moment som her kan nevnes er at nabokommunen Namsos i en årrekke har hatt eiendomsskatt på boliger i definerte områder, uten at en kan se at det verken har påvirket kommunen negativt eller vært særlig omstridt. Å knytte innføring av generell eiendomsskatt opp til et så konkret og viktig tiltak som fremtidsrettet bygningsmasse for Overhalla barne- og ungdomsskole, bør for øvrig kunne skape noe større forståelse enn som et generelt salderingstiltak i kommunebudsjettet.

Rådmannen vil etter en samlet vurdering, her under vurderinger av nødvendige inndekninger, tilrå at alternativ 3 og en kostnadsramme på kr. 40 000 000 velges for investeringstiltak ved OBUS.

Eiendomsskatt:

Eiendomsskatteloven er endret med virkning fra og med skatteåret 2007 slik at det nå er anledning til å ha eiendomsskatt i hele kommunen, og ikke som tidligere bare i områder som helt eller delvis var utbygd på "byvis". Eiendomsskatten er den eneste skatten som kommunen selv har styring med, og hvor skatteinntektene i sin helhet tilfaller kommunen. Det er derfor opp til kommunestyret i hver enkelt kommune å bestemme om man vil ha eiendomsskatt eller ikke.

Dersom kommunestyret velger å skrive ut eiendomsskatt i hele kommunen, er *hovedregelen* at samtlige eiendommer må skattlegges. Dette gjelder verker og bruk (har fra før eiendomsskatt i Overhalla, med sats 7 ‰), næringseiendommer, bolig- og fritidseiendommer og ubebygde tomter. Unntak krever hjemmel i eiendomsskatteloven. Gårdsbruk og skogbruk som er i drift har lovfestet fritak for eiendomsskatt, med unntak av våningshus, kårbolig, garasje og en tilhørende naturlig arrondert boligtomt.

Kommunestyret har imidlertid ulike virkemidler som kan benyttes for å oppnå en eiendomsskatteordning som totalt sett oppfattes som rettferdig. Dette gjelder fritaksbestemmelsene (eiendomsskatteloven § 7), reglene om differensierte skattesatser (eiendomsskatteloven § 12) og bunnfradrag (eiendomsskatteloven § 13). Samlet sett gir disse reglene kommunestyret atskillig fleksibilitet med hensyn til eiendomsskatteordningen i kommunen.

Skatten blir beregnet ut ifra en særskilt eiendomsskattetakst som fastsettes for 10 år, og en skattesats (2-7 ‰) som avgjøres av kommunestyret for hvert enkelt budsjettår.

Dersom vedtak om generell eiendomsskatt, må eiendommene i kommunen takseres. Taksering tar gjerne utgangspunkt i sjabloner i form av kvadratmeterpriser på de ulike eiendomstypene, områdevisse reduksjonsfaktorer i forhold til beliggenhet etc.. Kommunestyret oppfattes å ha relativt stor frihet til å fastsette takseringsprinsippet gjennom slike sjabloner. Lovens utgangspunkt er at eiendommer skal takseres til omsetningsverdi, men praksis i kommune-Norge er her svært ulik.

KS har gjennomført (høsten 2006) en undersøkelse som viser at fastsatt eiendomsskattetakst for en bolig på 120 m² (byggeår 2001, husbankstandard, 1 mål tomt) kan variere mellom kr 1.200.000 og kr 100.000, med en variasjon i fastsatt eiendomsskatt på mellom kr 5.880 og kr. 600 (avhengig av takst og skattesats).

Dette viser at en innføring av generell eiendomsskatt i Overhalla vil kunne gi svært ulike inntekter for kommunen, alt avhengig av hvilke takseringsregimer og skattesatser en velger. Rådmannen legger imidlertid til grunn at det velges en takseringsordning og skattesats som gir en inntekt som dekker kapitalkostnadene ved bygningsmessige tiltak knyttet til OBUS-saken.

Eksempler på utregning av eiendomsskatt ved tilfeldig valgt sats 5 ‰:

Eiendom taksert til kr 150.000: $kr\ 150.000 \times 0,005 = kr\ 750$

Eiendom taksert til kr 1.000.000: $kr\ 1.000.000 \times 0,005 = kr\ 5.000$

For 2007 har kommunestyret i Verran bestemt at skattesatsen er 5 promille av taksten og at det ikke skal være noe bunnfradrag. For 2007 har Verran budsjettert med eiendomsskatteinntekter på 3,5 mill. Da er eiendomsskatt fra verker og bruk ikke inkludert. Verran hadde 2 623 innbyggere pr 1.1.07 og er således en mindre kommune enn Overhalla (3 505 innbyggere pr 1.1.07)

Kommunale avgifter – historikk og planlagt nivå i økonomiplanperioden

I tre tabeller vil vi sammenligne nivået på de kommunale avgiftene i Overhalla kommune, Namsos kommune og gjennomsnittet i Nord-Trøndelag. Vi ønsker samtidig å se hvordan avgiftene har utviklet seg i perioden fra år 2003 og utsiktene på avgiftsnivå i Overhalla

	2003	2004	2005	2006	2007
Årsgebyr vann *	2 143	1 786	1 551	1 210	1 210
Årsgebyr avløp *	3 509	3 374	3 213	2 924	2 924
Årsgebyr avfall *	2 015	2 053	2 135	2 263	2 330
SUM	7 667	7 213	6 899	6 397	6 464

* Tall fra KOSTRA, SSB. Gebyret oppgis uten merverdiavgift. Dersom stipulert årsgebyr er mest utbredt i kommunen er dette som oppgis for en standardbolig på 120 m² bruksareal. Dersom vannmåler er mest utbredt oppgis prisen for et forbruk på 150 m³.

Namsos kommune

	2003	2004	2005	2006	2007
Årsgebyr vann *	2 080	1 063	2 119	2 118	2 181
Årsgebyr avløp *	3 877	1 886	3 122	3 722	3 833
Årsgebyr avfall *	2 025	2 056	1 994	2 295	2 362
SUM	7 982	5 005	7 235	8 135	8 376

* Tall fra KOSTRA, SSB. Gebyret oppgis uten merverdiavgift. Dersom stipulert årsgebyr er mest utbredt i kommunen er dette som oppgis for en standardbolig på 120 m² bruksareal. Dersom vannmåler er mest utbredt oppgis prisen for et forbruk på 150 m³.

Gjennomsnitt Nord-Trøndelag

	2003	2004	2005	2006	2007
Årsgebyr vann *	2 110	1 978	2 146	2 316	2 163
Årsgebyr avløp *	2 853	2 792	2 830	2 914	2 733
Årsgebyr avfall *	1 930	1 973	2 049	2 172	2 255
SUM	6 893	6 743	7 025	7 402	7 151

* Tall fra KOSTRA, SSB. Gebyret oppgis uten merverdiavgift. Dersom stipulert årsgebyr er mest utbredt i kommunen er dette som oppgis for en standardbolig på 120 m² bruksareal. Dersom vannmåler er mest utbredt oppgis prisen for et forbruk på 150 m³.

Sammenlignet med Namsos kommune og gjennomsnittet ligger Overhalla kommune lavt i sum på kommunale avgifter. En huseier på 120 kvm² betaler ca kr 2 000 mindre i år 2007 kontra en tilsvarende bolig i Namsos kommune. Dette til tross for at de fleste abonnenter i Namsos kommune også vil komme eiendomsskatt i tillegg til årsgebyr på vann, avløp og renovasjon.

I økonomiplanperioden vil det for Overhalla bli foreslått følgende endringer på kommunale utgifter:

- Vann. Fortsatt reduksjon perioden.
- Avløp. Fortsatt reduksjon perioden.
- Renovasjon. I takt med vedtak fra MNA. Forventet i tråd med prisstigning for øvrig, 2 – 5 %.

Årsgebyr for vann og avløp foreslås uendret på grunn av en saldo på vann-/og avløpsfond på 4,3 mill kr som skal forbrukes i perioden. På bakgrunn av dette forventes det derfor at Overhalla i årene fremover vil ha langt lavere kommunale avgifter enn Namsos og gjennomsnittet i Nord-Trøndelag.

Konklusjon

En eventuell innføring av eiendomsskatt fra og med 2009, skal først endelig vedtas av kommunestyret i forbindelse med behandling av 2009-budsjettet (desember 2008). I forhold til nå å kunne fremvise en økonomiplan i balanse, ser rådmannen det som nødvendig at konsekvensene av innføring av eiendomsskatt utredes nærmere (innen våren 2008), og at en i økonomiplanen på nåværende tidspunkt fra og med 2009 tar inn forventede inntekter fra eiendomsskatt tilsvarende kapitalkostnadene ved OBUS-utbyggingen.

Rådmannen vil parallelt frem til våren 2008 iverksette utredninger av alternative inndekningsmåter (innsparingsforslag). En tar da sikte på at kommunestyret i løpet av 2008 vil få seg forelagt et valg mellom innføring av eiendomsskatt og alternativt ulike konkretiserte innsparingsforslag.

Ettersom administrasjonen på nåværende tidspunkt ikke har noen konkrete forslag til hva slags innsparingstiltak som kan være aktuelle, vil neppe økonomiplanen bli godkjent i forhold til kravene om årlig balanse dersom en politisk tar ut eiendomsskatten og i stedet fører opp en samlet sum med uspesifiserte innsparinger. En slik fremgangsmåte anbefales derfor ikke.

Rådmannen vil likevel understreke at administrasjonen på dette tidspunkt etter en samlet vurdering anbefaler at en innfører generell eiendomsskatt i Overhalla. Denne vurderingen er gjort med bakgrunn i erfaringer fra ulike innsparingsprosesser de siste 10-12 årene. Slik en ser det nå, mener en at det å få iverksatt tilstrekkelige innsparinger av de dimensjoner vi her snakker om, vil måtte medføre betydelige negative og upopulære konsekvenser for tjenestetilbudene i kommunen. Ser en bort fra at det politisk kan være enkelte rent prinsipielle motforestillinger mot innføring av eiendomsskatt, mener administrasjonen at en slik "dugnad" vil gi en god og udramatisk løsning på behovet for bygningsmessige tiltak ved OBUS. Eiendomsskatt kan sees på som en kommunal avgift på linje med avgiftene for vann, avløp, renovasjon etc. og er verken mer eller mindre "usosial" enn disse. De samlede kommunale avgiftene vil likevel være relativt lave i Overhalla, sammenlignet med for eksempel Namsos."

Ranemsletta barnehage

Ranemsletta barnehage har behov for flere plasser. I henhold til kommunestyrevedtak behandles dette spesielt i 2007, da en adhoc-gruppe har fått et mandat til å utarbeide

forslag til prinsipper for barnehagedrift i Ranem krets. Gruppen har følgende Innstilling til kommunestyret:

Utvalget går inn for å starte arbeidet med å prosjektere ny løsning for Ranemsletta barnehage etter følgende modell:

1. Det etableres 2 nye enheter som erstatning for dagens løsning og som i tillegg dekker behovet for flere plasser. Alternativt – en enhet som bygges ut gjennom 2 byggetrinn.
2. Utbyggingen skjer i 2 faser. Deler av nåværende barnehage brukes fortsatt en del år framover, og det etableres/ bygges 1 ny enhet så snart dette er praktisk mulig.
3. Anbudsrundene legges opp slik at både private eiendomsselskap og kommunen kan være utbyggere og eiere av bygningene. Kommunen skal være ansvarlig for selve barnehagedriften.
4. I tillegg kan det legges opp til "utetilbud" for mindre grupper i samarbeid med private aktører. Slike tilbud administreres av en hovedbarnehage.
5. Avstanden mellom de ulike tilbudene vil være avgjørende m h t om det skal være felles enhetsledelse for alle, eller om dette skal deles opp. Dette må avgjøres på et senere tidspunkt.

Med bakgrunn i den økonomiske beskrevne situasjonen og beskrivelsen av behov ved Obus er det vanskelig å se for seg hvordan finansieringen av en ny barnehage skal skje. Endelig innstilling foreligger p.t. ikke fra utvalget som skal fremme forslag til løsninger for Ranemsletta barnehage. Rådmannen vil, uten å ta endelig stilling til hvilke bygningsmessige løsninger som skal velges som oppfølging av kommunestyrets vedtak om å flytte Ranemsletta barnehage, på dette tidspunkt avsette en samlet investeringsramme på 6 mill kr til slike tiltak. Dette omfatter både eventuelle nødvendige tiltak på eksisterende barnehage og etablering av nye løsninger.

Sammendrag

De konsekvensjusterte rammene viser at handlingsrommet i hele perioden er negativt. Det skisserte investeringsbehovet på OBUS beslaglegger og overstiger fremskrevet handlingsrom. Det anbefales derfor – som nevnt ovenfor – at rådmannen gis fullmakt til å utrede innføring av eiendomsskatt for boliger og fritidseiendommer i Overhalla, med sikte på innføring så snart det lar seg gjøre.

Til tross for eventuell innføring av eiendomsskatt viser de fremskrevne rammene at det fremdeles må være fokus på mulige innsparingstiltak og effektivisering. Målet er i størrelsesorden 3 årsverk, slik at bruken av disposisjonsfond kan reduseres. En videre administrativ prosess der resultatenhetsledere, rådmannsteamet og Rådmannen vil måtte involveres. Kommunestyret og Formannskap må også være viktige bidragsytere i denne prosessen.

Øvrige meldte behov

Alle andre meldte behov for nye investerings- eller driftstiltak enn de som rådmannen har nevnt i forbindelse med konsekvensjustert budsjettoversikt foran, vil måtte bli vurdert i forbindelse med arbeidet med neste års budsjett og i forbindelse med neste revidering av økonomiplanen. Alternativt vil det kunne være mulig å finansiere enkelte prosjekter med bruk av fondsmidler/tidligere overskudd. Andre kostnadsreduksjoner vil selvsagt også kunne skape rom for nye tiltak.

7. NYE TILTAK

Dette prioriteres i perioden:

HOVEDOVERSIKT INVESTERINGSBUDSJETT

(alle tall i 1000 kr, inkl mva)

	2008	2009	2010	2011
Fagområde administrasjon				
Egenkapitalinnskudd KLP	500	250	250	250
Fagområde oppvekst				
Tiltak OBUS	40 000			
Barnehage	6 000			
IT-utstyr oppvekst	100	200		200
Fagområde teknisk				
Utstyr kart/oppmåling	460			
Adm. Bygget	800			
Elve-/rasforebygging		1 000	500	500
Vegtiltak Skage sentrum			850	
Teknisk avgiftsområde, vann				
Tiltak på anlegg og ledningsnett	500	500	500	500
Teknisk avgiftsområde, avløp				
Renseanlegg Øysletta	1 500			
Tiltak på anlegg og ledningsnett	600	600	600	600
Sum investeringer	50 460	2 550	2 700	2 050
Finansiering:				
Bruk av fond	600	250	250	250
Selvfinansierende låneopptak	2 600	1 100	1 100	1 100
tilbakeføring momskompensasjon inv Obus	8 000			
Låneopptak	39 260	1 200	1 350	700
Sum finansiering	50 460	2 550	2 700	2 050

7.1. konsekvenser av nye tiltak/saldering

Se den justerte budsjettoversikten under for fremskrevne tall og for beregnede disponible rammer for 2008-2011.

Kommentarer:

- **Renter/avdrag.** Renter og avdrag er justert i forhold til forslag til investeringsplan.
- **Lærlinger.** Overhalla kommune har pr. i dag ikke lærlinger. Fra 2008 blir det ikke lenger utdannet flere hjelpepleiere i Norge. Ordningen erstattes av helsearbeider. Hjelpepleierne ble utdannet på skolebenken i et treårig løp. Helsearbeideren utdannes kun gjennom fagutdanning med to år på skolebenken og to år som lærling etter hovedmodellen. Dette gjør det nødvendig for kommunene å ta inn helsefagarbeiderlærlinger. Første opptak av helsefaglærlinger er høsten 2008. Rådmannen går inn for inntak av to helsefagarbeiderlærlinger i 2008 og senere inntak av 1 lærling hvert år. Beregnet kostnad pr. år kr. 140.000,-. Det ses på muligheten for å ta inn lærlinger på flere fagområder i kommunen enn bare pleie- og omsorg.
- **Eiendomsskatt.** Eiendomsskatt er satt inn fra år 2009. Beløpet på kr 2,7 mill kr tilsvarende økte finansutgifter ved omgjøring ved Obus til 40 mill samt bortfall av husleieinntekter ved flytting av tannklinikken.
- **Innsparing/opparbeidelse av reservepost.** Fra år 2008 må innsparing tilsvarende 2 årsverk iverksettes for å oppnå budsjettbalanse, med ytterligere 1 årsverk fra år 2009. Fra år 2009 er det varslet omlegging av ordningen med momskompensasjon på investeringer. Denne føres pr i dag i driftsregnskapet, denne skal nå føres i investeringsregnskapet. I konsekvensjustert budsjett er det hensyntatt denne

regelendringen. Det har blitt varslet at kommunene i en overgangsperiode kan budsjettere i underskudd. Underskudd må likevel dekkes inn på sikt og på bakgrunn av dette er innsparingstiltak foreslått og for å bygge et handlingsrom. Det har ikke vært en reservepost i budsjettet siden 2004.

På nåværende tidspunkt er ikke fordeling av beløp på enheter klart. Frem til budsjettprosessen for år 2008 må det settes i gang et arbeid for å finne ut hvor innsparingsmålene i praksis skal være. Formelt settes derfor økonomiplanen i balanse ved bruk av fondsmidler, kr 3,1 mill kr. Fra år 2009 kan vi som tidligere beskrevet budsjettere i underskudd tilsvarende merverdiavgiftskompensasjon fra investeringer. Underskudd må likevel tas inn i etterfølgende år.

Økonomiplan 2008-2011

Budsjett drift inkl nye tiltak

Budsjettår	Opprinnelig	Økonomiplanperioden			
	B-2007	2008	2009	2010	2011
Forutsetninger (budsjettskjema 1A):					
Skatt på inntekt og formue	-55 685 000	-56 113 000	-56 113 000	-56 113 000	-56 113 000
Ordinært rammetilskudd	-52 449 000	-53 769 000	-52 769 000	-52 769 000	-52 769 000
Skatt på eiendom	-1 430 000	-1 430 000	-1 430 000	-1 430 000	-1 430 000
Andre direkte eller indirekte skatter	-340 000	-453 000	-453 000	-453 000	-453 000
Andre generelle statsstilskudd	-3 269 000	-1 990 000	-990 000	-990 000	-990 000
SUM FRIE DISPONIBLE INNTEKTER	-113 173 000	-113 755 000	-111 755 000	-111 755 000	-111 755 000
Renteinntekter og utbytte	-755 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	6 320 000	6 340 450	8 154 397	7 955 509	7 688 503
Avdrag på innlån til egne formål	5 450 000	5 704 177	6 654 177	6 792 177	6 792 177
FINANSUTGIFTER NETTO	11 015 000	11 044 627	13 808 574	13 747 686	13 480 680
Til dekning av tidligere års regnskapsm. merforbruk	-	0	0	0	0
Til ubundne avsetninger	-	0	0	0	0
Til bundne avsetninger	-	0	0	0	0
Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk	-	0	0	0	0
Bruk av ubundne avsetninger	-1 542 923	-607 549	-962 496	-901 608	-634 602
Bruk av bundne avsetninger	-	0	0	0	0
AVSETNINGER NETTO	-1 542 923	-607 549	-962 496	-901 608	-634 602
Til finansiering av utgifter ført opp i inv.budsj.	-	0	0	0	0
TIL FORDELING DRIFT	-103 700 923	-103 317 922	-98 908 922	-98 908 922	-98 908 922
For delt slik (budsjettskjema 1B) :					
Enheter:					
0100 Styrings-/kontrollorganer	1 538 973	1 538 973	1 678 973	1 678 973	1 678 973
1000 Rådmannen	8 289 114	8 289 114	8 289 114	8 289 114	8 289 114
1200 IKT	1 234 393	1 234 393	1 234 393	1 234 393	1 234 393
1300 Personal	328 527	328 527	328 527	328 527	328 527
2000 OBUS	17 080 162	16 557 162	16 557 162	16 557 162	16 557 162
2010 Hunn skole	8 562 388	8 562 388	8 562 388	8 562 388	8 562 388
2020 Øysletta skole	3 037 570	3 037 570	3 037 570	3 037 570	3 037 570
2200 Ranemsletta barnehage	445 551	445 551	445 551	445 551	445 551
2210 Skage barnehage	1 090 505	1 090 505	1 090 505	1 090 505	1 090 505
2900 Rådgiver oppvekst	916 790	916 790	916 790	916 790	916 790
3000 Helsesøster	1 783 120	-	-	-	-
3100 Fysioterapeut	1 287 984	-	-	-	-
3200 Sosialkontor	2 735 164	-	-	-	-
3300 Ranem sone	27 848 283	16 551 443	14 751 443	14 751 443	14 751 443
3400 Skage sone	7 381 543	11 954 148	11 954 148	11 954 148	11 954 148
3500 Helse og familie	12 530 503	12 530 503	12 530 503	12 530 503	12 530 503
3900 Rådgiver helse	5 673 458	5 673 458	5 673 458	5 673 458	5 673 458
5000 Kultursjefen	2 711 025	2 711 025	2 711 025	2 711 025	2 711 025
5100 Biblioteket	739 385	739 385	739 385	739 385	739 385
5200 Ungdomssklubben	572 664	512 664	512 664	512 664	512 664
6000 Teknisk sjef	2 996 596	2 996 596	2 996 596	2 996 596	2 996 596
6030 Kommunal bygningsmasse	10 103 936	10 303 936	10 303 936	10 303 936	10 303 936
6040 Samferdsel	2 845 047	2 845 047	2 845 047	2 845 047	2 845 047
6400 Landbruk	1 687 034	1 687 034	1 687 034	1 687 034	1 687 034
6500 Næringsutvikling	732 000	732 000	732 000	732 000	732 000
Korr fordeling av interntjenester	-1 530 000	-1 530 000	-1 530 000	-1 530 000	-1 530 000
Korr kalk.kap.kostnader 1.8	-6 390 290	-6 390 290	-6 390 290	-6 390 290	-6 390 290
Sum driftsrammer enhetene	103 700 922	103 317 922	101 657 922	101 657 922	101 657 922
Over-/underskudd	-1	-0	2 749 000	2 749 000	2 749 000
Innføring av eiendomsskatt			-2 749 000	-2 749 000	-2 749 000
Over-/underskudd		-0	-0	-0	0

Merk at negative tall her betyr overskudd og positive tall betyr underskudd.